

L'alfabetització informacional entre l'alumnat universitari

Anàlisi de les competències
informacionals de l'alumnat
de la Universitat de les Illes Balears

L'alfabetització informacional entre l'alumnat universitari

Anàlisi de les competències informacionals de l'alumnat
de la Universitat de les Illes Balears

Directors del projecte

Jaume Sureda i Rubén Comas

Autors

Mercè Morey, Jaume Sureda, Rubén Comas i Bartomeu Mut

Estudi realitzat pel Grup de Recerca Educació i Ciutadania del Departament
de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB

Alguns drets reservats - Mercè Morey, Jaume Sureda, Rubén Comas i Bartomeu Mut - 2009

Aquesta obra està sota una llicència

Reconeixement-No comercial-Compartir sota la mateixa llicència

3.0 Espanya de Creative Commons. Per veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/>

o envieu una carta a Creative Commons,

171 Second Street, Suite 300, San Francisco, Califòrnia 94105, USA.

Edita:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria d'Innovació,
Interior i Justícia

OBSI

Observatori de la societat
de la informació
obsi.ibit.org

Fundació IBIT

Parc Bit. Ctra. Valldemossa, Km. 7,4 Edifici 17 - Planta 3ª Porta D-2

07121 Palma, Illes Balears, Espanya

Tel: +34 971177270/1

www.ibit.org

Disseny i il·lustracions: www.accentgrafic.com

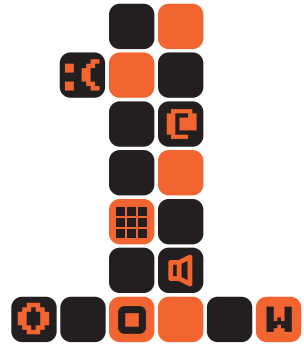
Impressió: Gràfiques Rubines

Dip. Legal: PM 243-2010

ISBN: 978-84-692-6895-7

Sumari

Presentació	5
Introducció	13
Com es va fer l'estudi?	21
Aspectes de l'alfabetització informacional analitzats en aquest estudi	23
Resultats	27
Característiques i comportaments de l'alumnat participant	29
Determinar l'abast de la informació requerida	34
Accedir a la informació de forma eficaç i eficient	38
Avaluar la informació i les seves fonts de forma crítica i incorporar la informació seleccionada al coneixement	51
Utilitzar la informació de manera eficaç a l'hora d'escometre tasques específiques	54
Comprendre la problemàtica econòmica, legal i social que envolta l'ús de la informació, i accedir a ella i utilitzar-la de forma ètica i legal	58
Apèndix	63
Qüestionari sobre alfabetització informacional	65
Referències	79

<Presentació>

Aquest estudi sobre el nivell d'alfabetització informacional dels estudiants universitaris de Balears, que ha dut a terme el Grup de Recerca en Educació i Ciutadania, arriba en el moment en què està arrancant el nou paradigma educatiu que implica l'adaptació de la Universitat de les Illes Balears a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES).

Dins el nou model, un dels aspectes a ressaltar és la necessitat que els estudiants adquireixin habilitats i competències transversals que en garanteixin la capacitat per crear el seu propi aprenentatge. Una d'aquestes competències és, precisament, la del maneig i ús solvent dels recursos d'informació com a matèria primera per a la creació de coneixement.

Per tant, els resultats d'aquest estudi donen una informació molt significativa que pot servir de base a una estratègia per aconseguir que aquestes habilitats, que per tot es consideren bàsiques i imprescindibles per a la universitat del futur, puguin ser realment assolides pels nostres estudiants.

L'estudi es basa en una mostra molt significativa de més de mil estudiants de totes les titulacions i està realitzat amb una metodologia totalment rigorosa. Els seus resultats confirmen i quantifiquen, d'una manera tossudament objectiva, algunes impressions que tant professors com bibliotecaris intuïem i observàvem: un gran desconeixement i una molt escassa capacitat dels estudiants per utilitzar i aprofitar els recursos informatius i la documentació científica i tècnica que tenen a l'abast.

Des de la biblioteca, sabem que la nostra missió és posar a disposició i facilitar a la comunitat universitària l'accés a la informació documental necessària perquè pugui dur a terme les seves funcions: la investigació, l'aprenentatge i la docència. Als darrers anys, aquests recursos documentals s'han multiplicat: ara podem accedir a la mateixa documentació que les grans universitats, una documentació que és més accessible, més immediata -en format digital- i organitzada sobre grans plataformes de bases de dades accessibles en xarxa. Però tenim la sensació que aquesta explosió de la informació i la documentació no ha tingut temps de ser païda, que els nostres usuaris moltes vegades ni se la imaginem o no tenen les habilitats

necessàries per aprofitar-la amb totes les possibilitats que ofereix.

Per altra banda, es va bolcant continuadament a la xarxa una gran quantitat d'informació molt més caòtica, desorganitzada i poc contrastada, que els cercadors generals troben fàcilment i indexen. Aquests cercadors satisfan qualsevol cerca amb una quantitat impressionant de resultats, però no necessàriament constitueixen la millor informació, ni la més adequada ni la més precisa, ni la més fiable o, en tot cas, no la suficient. Però els estudiants actuals, nadius digitals, poden pensar que amb els resultats de Google n'hi ha prou per a tot.

Alguns resultats de l'estudi són contundents, gairebé esgarrifosos, quant a l'escàs coneixement i la nul·la capacitat d'ús de bona part de la millor i més fiable documentació científica i tècnica que la universitat adquireix i que la biblioteca gestiona.

Només voldria apuntar dues dades: el 41% dels alumnes de la UIB manifesten que quasi mai empren el catàleg de la biblioteca i un 74% quasi mai han fet una cerca a Internet en anglès. Això ens indica que 5.300 alumnes universitaris de Balears desconeixen o no senten necessitat d'utilitzar els més de 500.000 llibres i les gairebé 20.000 revistes científiques que la UIB posa al seu abast. Així, 9.600 alumnes no accediran mai a la gran majoria d'informació científicotècnica publicada al món per qualsevol via, ja que aquesta és accessible exclusivament en anglès.

L'estudi permet un bon diagnòstic d'aquesta escassíssima habilitat de la majoria dels alumnes per definir, cercar, trobar i usar amb correcció la informació documental necessària per construir el seu aprenentatge o per a realitzar els treballs acadèmics o d'investigació. Esperem que pugui suposar un revulsiu perquè les autoritats acadèmiques i els responsables dels estudis posin en marxa les mesures necessàries per corregir i redreçar aquesta situació.

Des de l'àmbit bibliotecari som ben conscients que la nostra missió no és tan sols la de proveir la universitat de la documentació necessària sinó que, en aquests moments, és gairebé més prioritari contribuir a donar-la a conèixer i a preparar els usuaris per cercar-la i utilitzar-la amb pertinència.

D'això en diem alfabetització informacional (ALFIN).

Totes les biblioteques universitàries estan molt preocupades per aquestes qüestions, i l'arribada de l'EEES ens ha fet veure que aquesta tasca és encara més urgent i imprescindible. Des de REBIUN, la Xarxa de Biblioteques Universitàries Espanyoles, s'ha considerat l'alfabetització informacional com una de les línies estratègiques per als propers anys i s'han creat grups de treball, s'han redactat documents i s'han estudiat exemples de països més avançats en el tema. Algunes universitats espanyoles ja han posat en marxa plans d'acord amb aquests estudis.

Per tot això, a REBIUN s'ha arribat a la conclusió que és absolutament necessari que s'incorpori la formació en competències informacionals als estudis universitaris, dins els currículums oferts per les institucions d'educació superior.

Aquesta oferta podria articular-se segons dues grans opcions o models:

- La incorporació d'una matèria troncal a les noves titulacions, que garantiria una oferta estable, homogènia i d'alt valor acadèmic, ja que donaria a la formació en competències informacionals un estatus curricular clarament legitimat, o
- un model mixt o híbrid configurat per accions i estratègies, com formació mitjançant cursos puntuals, cursos a experts, i formació per mitjà de continguts transversals incorporats a diverses matèries d'una titulació.

Aquestes recomanacions ja han estat assumides per algunes universitats, que han incorporat diferents solucions d'ALFIN en els seus plans d'estudis o estratègies d'implantació dels estudis de grau i postgrau, segons l'EEES. Les realitats són diverses i es mouen entre un ventall de possibilitats més o manco acadèmiques. Però en totes elles es preveu una col·laboració estreta entre el personal professional bibliotecari i el professorat. Voldria fer un petit repàs de les que consider més interessants:

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) ha inclòs un pla d'ALFIN dins el Pla Estratègic de la Biblioteca 2008-2011. Actualment duen a terme

dues línies d'actuació: una dirigida als docents, que consisteix en el curs *Habilitats Informacionals per a Docents*, de 4 setmanes de durada, amb un material molt complet, blocs teòrics, exemples i pràctiques d'avaluació continuada; una altra dirigida als estudiants mitjançant el taller pràctic *Com Buscar la Informació que Necessites*, integrat en les activitats presencials que organitzen cada inici de trimestre.

La Universitat Pompeu Fabra (UPF) imparteix un curs d'Introducció a la Universitat a primer curs de totes les titulacions de grau, amb 6 crèdits, dels quals se'n dedica 1 a competències informacionals. En aquests moments, s'està planificant la integració d'aquesta formació per nivells a cadascun dels cursos del grau.

La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) ofereix una assignatura de lliure configuració de tres crèdits, i la Biblioteca col·labora en els programes de màster per a la formació en competències informacionals. També han elaborat un document per a la integració d'aquest tipus de formació als graus i postgraus.

A la Universitat Rovira i Virgili (URV), la Biblioteca i l'ICE treballen conjuntament per integrar a cada pla d'estudis la competència *Gestió de la Informació i el Coneixement* i posen a disposició del professorat la possibilitat d'utilitzar materials i activitats preparades per la biblioteca, que també ofereix assessorament i el seu personal com a formador, a més de propostes d'avaluació i autoavaluació.

A la Universitat de la Laguna (ULL) hi ha activitats totalment virtuals sobre la plataforma MOODLE, que donen crèdits de lliure configuració o fan part de programes d'estudis de les titulacions. Es demana a professors de diverses assignatures que considerin el curs com una pràctica obligatòria.

A la Universitat Carlos III (UC3M) s'imparteix una assignatura de caràcter obligatori als graus, tres crèdits de la qual son *Técnicas de uso y búsqueda de la Información*.

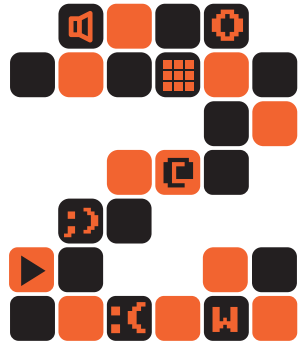
Cal també assenyalar que enguany, amb la posada en marxa dels nous plans d'estudi, s'ha impartit per primera vegada a la UIB l'assignatura

Documentació Científica en els graus d'Educació Social, Pedagogia i Treball Social. Aquesta assignatura ha estat dissenyada i és impartida pels autors de l'estudi que ara presentam.

Com veiem amb els exemples anteriors, ja hi ha universitats que van abordant i cercant solucions per garantir l'alfabetització informacional dels estudiants, i que ho fan de manera prou diversa. Amb les mancances greus que posa al descobert aquest estudi i els exemples d'experiències a d'altres indrets, la Universitat de les Illes Balears disposa d'una base excel·lent per motivar el procés de reflexió que condueixi a cercar i trobar el camí propi per dotar els estudiants d'aquestes competències informacionals tan necessàries per a l'èxit acadèmic i professional.

Miquel Pastor Tous

Director del Servei de Biblioteques de la Universitat de les Illes Balears

<Introducció>

Un dels objectius fonamentals de la Universitat –encara que no l'únic– és formar professionals competents en la seva àrea de treball. Aquesta meta –i també altres– s'ha convertit en una fita difícil d'assolir amb plantejaments tradicionals, preocupats més pels resultats que no pels processos. La velocitat i profunditat dels canvis que es venen succeint en les darreres dècades provoquen que estar al dia en qualsevol àmbit professional sigui una tasca que reclami una atenció constant: el que avui sembla veritat immutable demà pot veure trontollar els seus fonaments. Pot sonar a tòpic, però la veritat és que vivim en una època en la qual l'ensenyament superior (també el d'altres nivells) ha de transitar per nous camins. Una d'aquestes noves vies consisteix en posar en marxa estratègies perquè l'alumnat sigui competent en el maneig de la informació, només així els joves podran encarar el repte del canvi, el repte del futur.

Hem arribat a un punt d'inflexió en el qual els continguts, tot i la seva importància cabdal, ja no són tan essencials com abans i no poden ser l'eix vertebrador i únic del procés formatiu ni tampoc la principal finalitat. En el món que ens ha tocat viure, l'ensenyament no es pot centrar només en proporcionar continguts, per molt importants que siguin. La tasca ha esdevingut més complicada. Formar, ara, també suposa assolir que les persones siguin competents per instrumentar estratègies que permetin arribar als continguts: saber-los trobar, saber-los seleccionar, saber-los desxifrar i interpretar i, finalment, saber-los transformar en coneixement. Ser capaços d'emprar les eines que tenim al nostre abast per tal d'obtenir informació, a fi i efecte de poder seguir el camí que condueix a la generació de coneixement, ha esdevingut una necessitat formativa de primer ordre. I més encara donades les característiques del moment en què ens trobam: la posada en marxa de l'Espai Europeu d'Educació Superior provoca l'adopció de *noves maneres de fer* (metodològicament parlant) i, per tant, trastoca els rols de cada un dels actors implicats. L'autonomia de l'alumnat i el metaaprenentatge s'han situat en l'epicentre de l'activitat acadèmica.

Fins quin punt, els estudiants universitaris saben destriar la informació? Saben quines són les fonts documentals que convé emprar en cada moment? Saben realitzar una anàlisi crítica de les múltiples dades informa-

tives que els envolten? Saben gestionar de forma adequada la informació que recullen? Li'n saben treure profit? Aquestes són algunes de les qüestions que el *Grup de Recerca en Educació i Ciutadania* del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB es va plantejar a l'hora d'enllestir el treball que ara es presenta. Es tracta d'esbrinar quins nivells d'*alfabetització informacional* presenta l'alumnat de la UIB. Conèixer-ho és del tot imprescindible per fonamentar propostes formatives que puguin fer dels joves universitaris persones competents en el maneig de la documentació i la informació, persones competents en la gestió i generació del coneixement, no tan sols dels continguts.

D'ençà dels anys setanta del segle passat, l'anomenada *alfabetització informacional* ha estat, sobretot en els països de tradició cultural anglosaxona, un referent important en la formació dels universitaris. A l'hora de definir què s'entén per alfabetització informacional crida l'atenció la gran diversitat de propostes, degudes, sobretot, a quatre circumstàncies:

- A les diferències a l'hora de traduir el terme anglosaxó *Informational Literacy*, utilitzat per primer cop per Zurkowski (1974).
- Al fet que es tracta d'un àmbit d'estudi relativament nou, amb només trenta anys de tradició (Gómez-Hernández i Pasadas-Ureña, 2007).
- A les diferents àrees d'estudi des de les quals s'ha estudiat el tema. Això també ha provocat un enriquiment del concepte: en un principi desenvolupat des de la gestió documental¹ per passar, posteriorment, a ser objecte d'estudi de la psicologia², la pedagogia, etc.
- A les distintes formes de dur a la pràctica els diferents enfocaments teòrics, la qual cosa ha comportat una absència de

1. L'interès per la *formació documental* en l'àmbit de les biblioteques és comú a tot el món des de fa dècades, i exemples d'això són treballs com els de Rice (1981), Breivik (1982) o Foucault & Verreault (1994).

2. Són nombrosos, també, els treballs realitzats al voltant de l'alfabetització informacional des del punt de vista de la psicologia a l'àmbit internacional. Com que no ens podem estendre en l'anàlisi de tots ells, n'apuntarem alguns a tall d'exemple: Guthrie, Britten & Barker (1991); Pujol (2003); Varela (2008)... Val a dir, de tota manera, que al llarg del temps, també s'han produït estudis que abastaven un enfocament més global, des de diferents disciplines, com és el cas, per exemple, de Cuevas & Marzal (2007), que han unit aspectes de comprensió lectora i biblioteques, tot això lligat a l'alfabetització informacional.

línies clares d'actuació, així com d'oportunitats per portar-les a terme (Owusu-Ansah, 2003).

- Al context geogràfic i cultural on s'ha desenvolupat.

Es considera que el primer que va utilitzar el terme Informational Literacy fou Paul Zurkowski l'any 1974. Ho va fer per referir-se al domini eficaç de la informació dins del context laboral i aplicat a la resolució de problemes:

Les persones que s'han entrenat en l'ús dels recursos de la informació a la seva feina es poden anomenar alfabetitzats informacionalment. Han après tècniques i habilitats per emprar l'ample ventall d'instruments de la informació, així com fonts primàries en el maneig de solucions en els problemes d'informació (Zurkowski, 1974).

Taylor (1986) apuntà que la vertadera alfabetització informacional sorgeix de la combinació eficaç d'un nombre de coneixements i destreses; les que qualsevol persona culta necessitarà per tal de funcionar de manera eficaç en una societat tecnològica rica en informació.

Per la seva banda, Tuckett (1989) quan parla d'alfabetització informacional, deixa encara més clar que el concepte va lligat al de destresa o habilitat i aporta una jerarquia de tres nivells d'habilitats en ordre ascendent de complexitat, on per accedir al següent s'ha d'haver superat l'anterior:

- Habilitats simples de la informació: utilització d'un únic instrument d'informació.
- Habilitats compostes d'informació: combinació d'habilitats/instruments simples d'informació.
- Habilitats complexes (integrals) d'informació: aprofitament d'una varietat de xarxes d'informació, avaluació i reelaboració pròpia de la informació.

També l'any 1989, un dels principals organismes dedicats a l'alfabetització informacional en el món anglosaxó –l'American Library Association (ALA)– utilitzava aquest concepte vinculat a les necessitats d'informació (i de formació) dels estudiants:

“L’aprenentatge actiu implicaria els estudiants en el procés de:

- Reconèixer quan tenen necessitat d’informació.
- Identificar la necessitat d’informació per tal d’adreçar-la cap a un problema o una qüestió determinats.
- Trobar la informació necessària i tenir la capacitat d’avaluar-la.
- Organitzar la informació.
- Utilitzar la informació eficaçment per tal de resoldre el problema o la qüestió plantejats anteriorment.”

Per la seva banda, Doyle (1994) afirmà que l’alfabetització informacional és la capacitat d’accedir, avaluar i utilitzar la informació a partir d’una varietat de fonts/recursos. A partir d’aquesta definició, a més, afegeix que la persona alfabetitzada informacionalment és aquella que:

- Reconeix la necessitat d’informació.
- Reconeix que la informació exacta i completa és la base per a una presa de decisions intel·ligent.
- Formula preguntes basades en necessitats d’informació.
- Identifica les fonts potencials d’informació.
- Desenvolupa estratègies encertades de recerca.
- Té accés a les fonts d’informació, incloent les TIC i d’altres.
- Avalua la informació.
- Organitza la informació per al seu ús pràctic.
- Integra la nova informació en el seu cos de coneixements.
- Utilitza el pensament crític en l’anàlisi de la informació i en la resolució de problemes futurs.

De tota manera, no és fins el 1998 quan la pròpia ALA elaborà una de les definicions més completes d’alfabetització informacional i la caracteritzà com “la capacitat de reconèixer quan hi ha una necessitat d’informació, identificar la informació per a aquella necessitat, i ser capaç de localitzar, avaluar i utilitzar eficaçment aquella informació” (ALA, 1998). Posteriorment, una divisió d’ALA –l’Association of College & Research Libraries (ACRL-ALA, 2000)– caracteritzà la persona competent en l’accés i ús de la informació com aquella que és capaç de:

- Determinar l'abast de la informació requerida.
- Accedir-hi amb eficàcia i eficiència.
- Avaluar de forma crítica la informació i les seves fonts.
- Incorporar la informació seleccionada a la seva pròpia base de coneixements.
- Utilitzar la informació de manera eficaç per tal d'escometre tasques específiques.

L'any 2003, en una reunió d'experts organitzada per la US National Commission on Library and Information Science, el National Forum on Information Literacy i la UNESCO, es promulgà l'anomenada *Declaració De Praga: cap a una societat alfabetitzada en informació*, en la qual s'assenyala:

L'Alfabetització Informacional engloba el coneixement de les pròpies necessitats d'informació i l'habilitat d'identificar, localitzar, avaluar, organitzar, crear, utilitzar i comunicar amb eficàcia la informació per tal de fer front als problemes o qüestions plantejats; és un prerrequisit per participar de forma eficaç a la Societat de la Informació i alhora és una part del dret humà bàsic a l'aprenentatge al llarg de la vida (Declaració de Praga, 2003).

A casa nostra, la preocupació pel tema és recent. Aquí –cal reconèixer-ho– ens hem preocupat poc per si els alumnes tenien o no coneixement de les pròpies necessitats d'informació; hi ha hagut poc interès per capacitar-los per tal que sàpiguen identificar, localitzar, avaluar, organitzar i comunicar amb eficiència la informació³. Tot i l'escàs desenvolupament del tema en el nostre entorn cultural més immediat, cal assenyalar que a Espanya també s'han realitzat alguns informes i s'ha treballat, des de diverses perspectives, la temàtica de l'alfabetització informacional. Potser el que s'apuntava a l'informe *Universidad 2000* (CRUE, 2000) actuà d'esperó: “(...) *La difusió de les TIC permet els estudiants d'accedir a un gran nombre de fonts d'informació de manera ràpida, dinàmica i a distància (...) a l'estudiant se li han d'oferir tècniques de reflexió, tècniques de solució de problemes i mitjans de consecució*

3. Una de les caracteritzacions més acceptades d'alfabetització informacional assenyala que es tracta del “coneixement de les pròpies necessitats d'informació i l'habilitat d'identificar, localitzar, avaluar, organitzar, crear, utilitzar i comunicar amb eficàcia la informació per tal de fer front als problemes o qüestions plantejats” (UNESCO, 2003).

d'informació integrats en un nou concepte de formació. (...). En un document de la REBIUN per a la CRUE s'assenyala que: *“La formació dels estudiants en competències informacionals hauria de ser un signe de qualitat educativa de cada universitat espanyola a l'EEES perquè significa preparar l'estudiantat per tal de fer front, de manera autònoma, als reptes professionals del futur i a les necessitats de la seva formació permanent al llarg de la vida”*. Hi ha hagut, també, qui ha estat més precís i operatiu, com pot ser l'exemple de les propostes formatives fetes a la Complutense de Madrid (Pérez, 2007), les conclusions de les anomenades Jornades CRAI, la creació del Foro Alfin Red, etc. El que hi ha, però, són pocs estudis per avaluar l'alfabetització informacional de l'alumnat. I cap a aquest objectiu és cap a on s'orienta el treball present.

Com es va fer l'estudi?

Per analitzar el grau d'alfabetització informacional de l'alumnat de la Universitat de les Illes Balears, es va dissenyar un qüestionari fonamentat, per una banda, en els plantejaments sobre les aptituds que, segons l'Association of College & Research Libraries de l'American Library Association (ACRL-ALA, 2000) es consideren necessàries per accedir i emprar correctament la informació a l'ensenyament superior, i, per altra banda, en els d'altres qüestionaris, ja validats, que persegueixen el mateix objectiu⁴.

Les preguntes formulades a l'enquesta s'orientaren a destriar fins a quin punt l'alumnat de la UIB era capaç de:

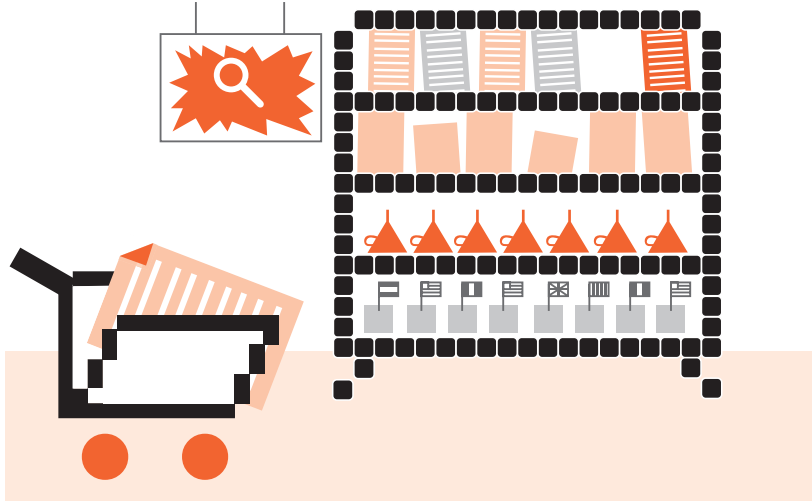
- Determinar l'abast de la informació requerida.
- Accedir a la informació de forma eficaç i eficient.
- Avaluar la informació i les seves fonts de forma crítica i incorporar la informació seleccionada al propi coneixement.
- Utilitzar la informació de manera eficaç per tal d'escometre tasques específiques.

4. Es valoraren i prengueren com a referència instruments com els ja elaborats per recerques anteriors per altres universitats o per investigadors d'altres països, en concret els d'estudis com el de Sureda & Comas (2006), Mittermeyer & Quirion (2003), SCD-URFIST (2008), etc.

- Comprendre la problemàtica econòmica, legal i social que envolta l'ús de la informació, accedir a ella i utilitzar-la de forma ètica i legal.

En aquesta publicació es presenten els resultats obtinguts de l'estudi que es dugué a terme entre l'alumnat universitari de la UIB durant el mes d'octubre de 2009.

Participaren en l'estudi 971 alumnes dels 11.389 estudiants que té la Universitat de les Illes Balears. Això suposa un error del 3% per a un nivell de confiança del 95%. També s'ha de comentar que, a l'hora de seleccionar la mostra representativa, es tengué en compte que totes les facultats hi estiguessin representades, així com tots els cursos, i que l'alumnat que hi participà ho va fer de manera voluntària quan se'ls demanà que col·laborassin en l'estudi.

Aspectes de l'alfabetització informacional analitzats en aquest estudi

CAMPS DE COMPETÈNCIA	Segons l'ALA (ACRL, 2000), una persona competent en alfabetització informacional:	PREGUNTES QÜESTIONARI
Identificació de les necessitats d'informació	1. Determina l'abast de la informació requerida	Has de fer un treball sobre "l'impacte del forat de la capa d'ozó en la salut". Quines consideres que són les idees principals que descriuen millor aquesta temàtica?
		Quan fas una cerca d'informació a Internet per a usos acadèmics, en quin idioma fas, en primer lloc, aquesta cerca?
		En general, quina d'aquestes situacions reflecteix millor la teva manera de realitzar treballs acadèmics?

Estratègies de recerca	2. Accedeix a la informació de forma eficaç i eficient	<p>Tot seguit et presentam una sèrie d'eines de recerca d'informació. Llegeix l'esquema i després assenjala: amb quina freqüència utilitzes cadascuna d'aquestes eines per realitzar els treballs acadèmics?</p>
		<p>Com values els teus coneixements i habilitats per cercar informació per mitjà de... (la biblioteca i Internet)</p>
		<p>Si has d'ampliar una cerca d'informació per fer un treball acadèmic, fas aquesta cerca en altres idiomes (anglès, francès, alemany,...)?</p>
		<p>En el quadre següent s'anomenen una sèrie d'accions i operadors de cerca a Internet. Quins d'ells coneixes i amb quina freqüència els empres per tal de cercar informació amb finalitats acadèmiques?</p>
		<p>Seguidament, et presentam la imatge de la descripció d'una publicació trobada al catàleg d'una biblioteca. Després d'observar-la atentament, ens pots dir a quin tipus de document es refereix la fitxa?</p>
		<p>Quan fas una cerca d'informació mitjançant una base de dades o un cercador, per tal de trobar un major nombre de documents sobre una temàtica i ampliar el focus de recerca, utilitzes:</p>

<p>Avaluació i tractament de la informació</p>	<p>3. Avalua la informació i les seves fonts de forma crítica i incorpora la informació seleccionada al seu coneixement</p>	<p>Dins d'una pàgina web, a l'hora de destriar la fiabilitat de la informació que se'ns presenta, en quin dels següents indicadors et fixes principalment?</p>
	<p>Tot seguit s'assenyalen una sèrie d'indicadors per avaluar la fiabilitat d'una pàgina web. Llegeix i valora de 0 a 10 el grau d'importància de cadascun a l'hora d'avaluar aquesta fiabilitat</p>	
	<p>Has fet una cerca d'informació acadèmica a Internet, mitjançant un cercador i has trobat un total de 850 documents relacionats. Com selecciones els que empraràs?</p>	
<p>Utilització i comunicació de la informació</p>	<p>4. Utilitza la informació de manera eficaç per tal d'escometre tasques específiques</p>	<p>Has trobat un llibre que tracta molt bé una temàtica que vols treballar. Quina secció del llibre consultaràs per tal de trobar altres documents sobre aquesta temàtica?</p>
	<p>Alguna vegada has pogut aprofitar un treball que ja has fet (o part d'aquest) per a un altre treball o assignatura?</p>	
	<p>Has fet un treball analitzant l'evolució dels incendis forestals a Balears en els darrers 10 anys. Per tal de difondre'l al màxim, has decidit enviar-lo a una revista especialitzada. A quin apartat de la revista l'adreçaràs?</p>	

Aspectes ètics i socials	5. Comprèn la problemàtica econòmica, legal i social que envolta l'ús de la informació, i accedeix a ella i la utilitza de forma ètica i legal	Quan a l'hora de fer un treball acadèmic localitzes informació útil en una pàgina web, introdueixes en el document la referència de la pàgina on has localitzat aquesta informació?
		Quan incorpores una gràfica o una taula que has fet tu mateix/a dins un treball acadèmic, indiques "Font: elaboració pròpia"?
		Tot seguit s'assenyalen 3 referències de diversos documents fetes segons la normativa APA. Quina es correspon a un article de revista?
		A l'hora de fer un treball acadèmic, has copiat un fragment o un text complet i l'has posat sense referenciar-ne la font?

**Característiques i comportaments de l'alumnat participant:
Autoconcepte com a estudiant, accessibilitat a Internet des de casa, nombre de treballs acadèmics que realitzaren en el curs passat i ús d'Internet per cercar informació**

El 64,9% dels enquestats són dones i el 35,1% homes. Recordem que la major presència de dones a les aules de la UIB és una constant en els darrers anys: s'ha passat del 57,76% en el curs 1997/98 al 61,12% en el 2009-2010⁵.

El 84,2% dels alumnes de la UIB afirma treure unes notes acadè-

5. Oficina per a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes de la UIB (2008): *Quart informe de situació* http://www.uib.es/servei/igualtat/pdf/08/quart_informe.pdf. Les dades referides al curs 2009-2010 corresponen a un informe encara no publicat del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària de la UIB.

miques iguals a la majoria de la classe; el 10,5 % diu que les treu millors i el 5,3% pitjors.

La immensa majoria de l'alumnat de la UIB (el 95,8%) disposa d'accés a Internet des de casa seva.⁶

El 36,3% d'alumnes diu que durant el curs passat va haver de fer entre 1 i 5 treballs; hi ha un 13,3% que afirma que en va haver de realitzar-ne més de 15 i un 8,7% afirma que no en va haver de fer cap.

La majoria dels enquestats (74,7%) afirma que fan servir Internet més ara, a la universitat, que durant el batxillerat.

Quadre 1. Gènere, edat i curs⁷ dels enquestats

Gènere	Home	340 (35,1%)			
	Dona	629 (64,9%)			
Edat	Entre 17 i 20 anys	350 (36%)			
	Entre 21 i 25 anys	473 (48,7%)			
	Entre 26 i 30 anys	82 (8,4%)			
	Més de 30 anys	66 (6,9%)			
Curs	1r	2n	3r	4t	5è
	311 (32%)	201 (20,7%)	218 (22,5%)	199 (20,5%)	42 (4,3%)

6. Cal remarcar que el percentatge d'alumnes d'ESO de Balears que tenen accés a Internet des de ca seva és del 89,7% (Sureda, Rigo, Comas, et al., 2009).

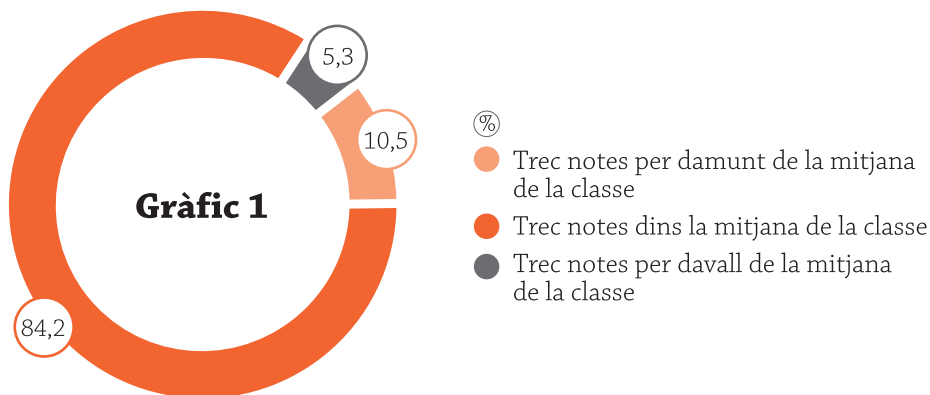
7. S'ha de tenir en compte que, en determinats estudis, concretament els que són exclusivament de 2n cicle (com és el cas d'Enginyeria Informàtica i Psicopedagogia) l'alumnat va apuntar 1r o 2n curs però, realment, es podrien considerar com a estudiants de 4t o 5è de carrera.

Quadre 2. Estudis que segueixen els enquestats

Estudis	% (n=971)
Administració i Direcció d'Empreses	6,7%
Biologia	4%
Ciències Empresarials	9,3%
Dret	5,3%
Economia	3,1%
Enginyeria Informàtica	2,8%
Enginyeria Tècnica Agrícola. Especialitat Hortofructicultura i Jardineria	1,5%
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	2,2%
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	2,4%
Enginyeria Tècnica Industrial. Especialitat en Electrònica Ind.	0,1%
Filologia Anglesa	2,8%
Filosofia	0,5%
Fisioteràpia	3,7%
Història	1,4%
Infermeria	5%
Matemàtiques	0,8%
Mestre. Educació Física	0,1%
Mestre. Educació Infantil	4%
Mestre. Educació Musical	2,9%
Mestre. Educació Primària	3,7%
Mestre. Llengua Estrangera	3%
Pedagogia	7,9%
Psicologia	3,5%
Psicopedagogia	3,3%
Química	3,1%
Treball Social	10,8%
Turisme	6,1%

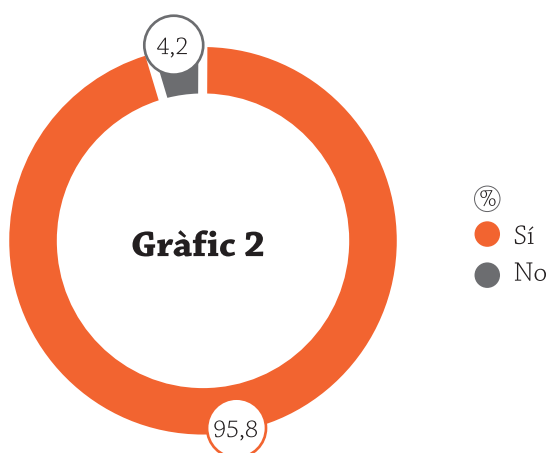
Gràfic 1. Percentatges d'alumnes que diuen que treuen notes millors, pitjors o iguals que la majoria de la seva classe

(Pregunta: *Assenyala amb quina de les següents afirmacions estàs més d'acord: - Som un estudiant que treu notes per damunt de la mitjana de la classe. - Som un estudiant que treu notes que estan en la mitjana de la classe. - Som un estudiant que treu notes per davall de la mitjana de la classe.*)

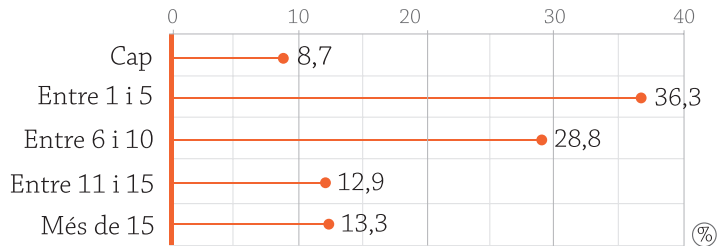
Gràfic 2. Percentatges d'alumnes que disposen d'accés a Internet des de casa seva

(Pregunta: *Tens accés a Internet a ca teva?*)

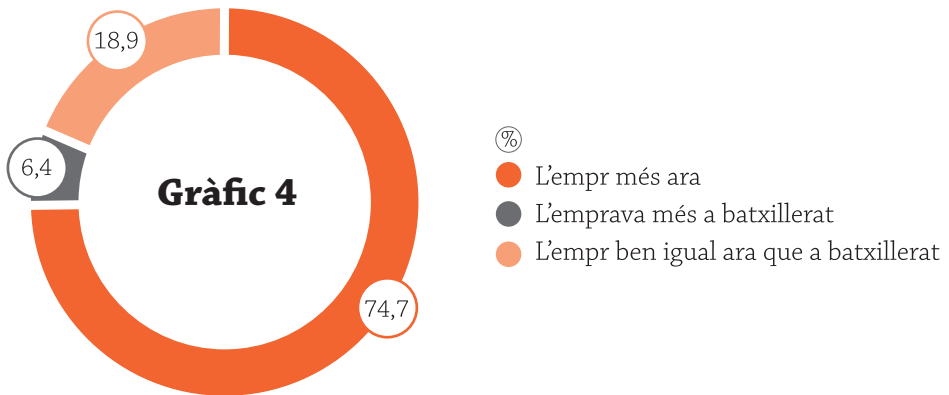
Gràfic 3. Nombre de treballs acadèmics que han hagut de fer durant el curs

(Pregunta: *Quants treballs acadèmics et varen encomanar el curs passat?*)

Gràfic 4. Percentatges d'alumnes que afirmen emprar, a l'hora de fer treballs acadèmics, més, menys o igual Internet ara que són a la universitat que quan feien el batxillerat

(Pregunta: *Ara que estudies a la universitat, consideres que empres més Internet per cercar informació relacionada amb treballs acadèmics que quan estudiaves batxillerat?*)

Determinar l'abast de la informació requerida⁸

Idiomes emprats a l'hora de fer una cerca d'informació

El 43,1% dels enquestats afirma que mai no fa una cerca d'informació per a usos acadèmics en un idioma que no sigui el castellà o el català.

8. Aquesta competència es caracteritza per la capacitat de l'estudiant de definir i articular les seves necessitats d'informació, així com d'identificar gran varietat de formats de fonts d'informació. Un estudiant competent en l'ús de la informació pren en consideració els costos i beneficis de l'adquisició de la informació que requereix i, també, és capaç d'identificar els termes i conceptes clau que descriuen les seves necessitats documentals. Un estudiant competent no limita les recerques d'informació a un sol idioma i és capaç de dissenyar un pla global i marcar-se un termini realista per a l'adquisició de la informació requerida.

En aquest estudi, per esbrinar fins a quin punt els alumnes enquestats són competents a l'hora d'esbrinar l'abast de la informació requerida hem plantejat les qüestions següents:

"Has de fer un treball sobre l'impacte del forat de la capa d'ozó en la salut. Quines consideres que són les idees principals que descriuen millor aquesta temàtica?"

"Quan fas una cerca d'informació a Internet per a usos acadèmics, en quin idioma fas, en primer lloc, aquesta cerca?"

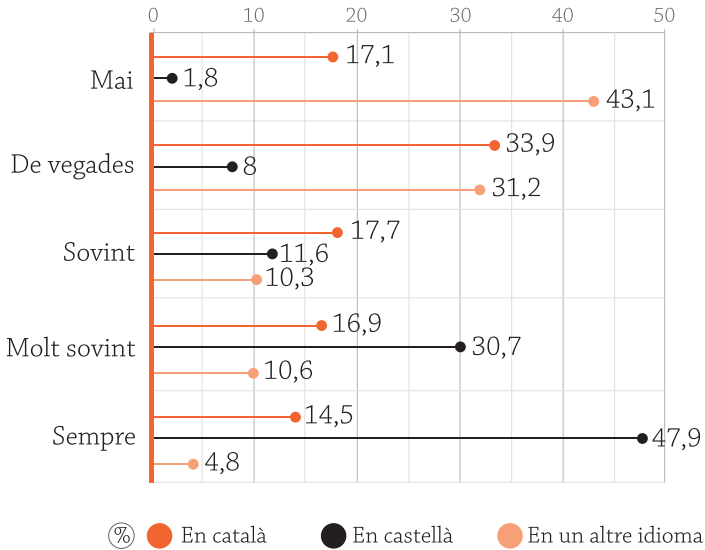
"En general, quina d'aquestes situacions reflecteix millor la teva manera de realitzar treballs acadèmics?"

El 31,4% afirma cercar “sempre” o “molt sovint” en català, mentre que el percentatge dels qui ho fan en castellà és del 78,6%.

Hi ha un 17,1% que diu que mai fa cerques en català i un 1,8% en castellà.

Gràfic 5. Percentatges dels qui afirmen fer cerques d'informació en diversos idiomes

(Pregunta: *Quan fas una cerca d'informació a Internet per a usos acadèmics, en quin idioma fas, en primer lloc, aquesta cerca?*)

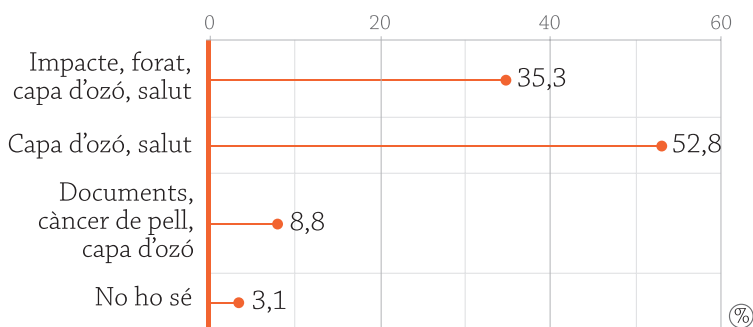

Identificació de paraules-clau

El 52'8% dels enquestats identifiquen de forma adequada els conceptes clau per fer una cerca sobre una temàtica determinada⁹.

Gràfic 6. Percentatges dels alumnes que identifiquen de forma adequada o de diverses formes inadequades els conceptes clau per fer una cerca sobre una temàtica determinada

(Pregunta: *Has de fer un treball sobre “l'impacte del forat de la capa d'ozó en la salut”. Quines consideres que són les idees principals que descriuen millor aquesta temàtica?*)

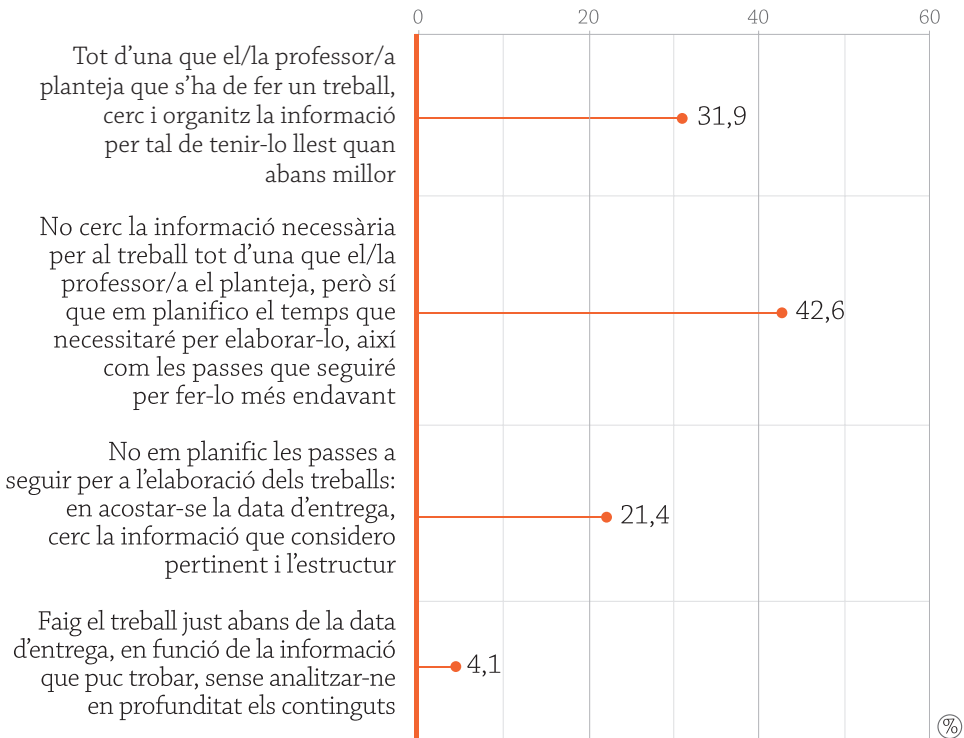
9. Resultats obtinguts al Québec el 2003 foren més positius: el 64,5% de l'alumnat assenyalava, aleshores, la resposta correcta (Mittermeyer & Quirion, 2003).

Planificació del treball

El 25% dels estudiants universitaris afirma que a l'hora de fer un treball acadèmic no segueix cap tipus de planificació.

Gràfic 7. Percentatges dels enquestats en relació amb 4 formes possibles d'encarar la planificació d'un treball acadèmic

(Pregunta: *En general, quina d'aquestes situacions reflecteix millor la teva manera de realitzar treballs acadèmics?*)

Accedir a la informació de forma eficaç i eficient¹⁰

10. L'alumne competent en l'accés a la informació selecciona els mètodes de recerca o els sistemes de recuperació de la informació més adequats; posa en pràctica estratègies de cerca específiques; obté informació en xarxa o físicament gràcies a una gran varietat de mètodes; sap refinar l'estratègia de cerca si és necessari i, finalment, extreu, registra i gestiona la informació i les seves fonts.

Així, per tal de determinar el nivell de competència de l'alumnat pel què fa a l'accés a la informació, s'han utilitzat els ítems següents:

“Tot seguit et presentam una sèrie d'eines de recerca d'informació. Llegeix l'esquema i després assenyalà: amb quina freqüència utilitzes cadascuna d'elles per realitzar els treballs acadèmics?”

“Si has d'ampliar una cerca d'informació per fer un treball acadèmic, fas aquesta cerca en altres idiomes?”

“Com valores els teus coneixements i habilitats per cercar informació per mitjà de... (la biblioteca i

Eines de recerca emprades a l'hora de cercar informació acadèmica

La principal eina de recerca utilitzada per l'alumnat a l'hora de documentar-se són els motors de cerca: un 89,9% assenyalava que els utilitza "molt sovint" o "sempre".

D'altra banda, un 43,4% dels estudiants universitaris enquestats diu que "mai" emprava les bases de dades, un 77,9% diu que "mai" o només "de vegades" ha emprat el catàleg de la biblioteca de la Universitat per tal de cercar informació per als treballs acadèmics.

Motors de cerca:

La freqüència amb què l'alumnat de la UIB afirma fer ús dels cercadors generalistes per documentar-se amb finalitats acadèmiques és considerablement alt: el 90% dels enquestats recorre als motors de cerca per localitzar informació amb finalitats acadèmiques (quasi set de cada deu ho fa sempre que ha de preparar un treball i pràcticament dos de cada deu ho fa molt sovint). Google és assenyalat com el cercador de referència: el 92% de les respostes donades indica que aquest és el cercador més emprat, per darrere queda Yahoo (2% de respostes), mentre que l'eina de cerca especialitzada en documentació acadèmica Google Acadèmic obté un nivell de resposta de l'1,1%. En quart lloc se situen altres cercadors que han estat referenciats per menys de l'1%.

Internet)"

"Quan fas una cerca d'informació per mitjà d'una base de dades o un cercador, per tal de trobar un major nombre de documents sobre una temàtica i ampliar el focus de recerca, utilitzes: (assenyala una única resposta)"

"En el quadre següent s'anomenen una sèrie d'accions i operadors de cerca a Internet. Quins coneixes i amb quina freqüència els empra per tal de cercar informació amb finalitats acadèmiques?"

"Seguidament, et presentem la imatge de la descripció d'una publicació trobada al catàleg d'una biblioteca. Després d'observar-la atentament, ens pots dir a quin tipus de document es refereix la fitxa? (assenyala una única resposta)"

"Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares anar a alguna biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques?"

"Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares utilitzar el catàleg en línia de la biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques?"

"Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares emprar Internet per cercar informació amb finalitats acadèmiques? (Exceptuant els catàlegs en línia de la biblioteca)"

Destaca el fet que un 4% de les respostes assenyalen, com a cercador que empren els alumnes per documentar-se, l'enciclopèdia col·laborativa Wikipèdia. Aquest fet es pot interpretar com un desconeixement i/o confusió conceptual del que és un motor de cerca i de les seves característiques.

Cal assenyalar que, de fet, les dades sobre l'ús dels motors de cerca com a principal eina de recerca d'informació de l'alumnat són pràcticament idèntiques a les obtingudes amb l'estudi realitzat per l'UEB (2008), en el qual el 96% de l'alumnat (doctorands, en aquest cas) declarava emprar els motors de cerca "regularment" o "molt sovint" (cal tenir en compte que el qüestionari francès només donava 4 possibilitats de resposta: "mai", "poques vegades", "regularment" i "molt sovint"; en el cas de la UIB, si juntam les respostes obtingudes dins de les freqüències "sovint", "molt sovint" i "sempre", ens trobam amb un percentatge del 96,1%).

Catàleg biblioteca UIB:

Poc més de quatre de cada deu alumnes de la UIB (41,5%) no embpra mai el catàleg del servei de biblioteca i documentació de la seva universitat per tal de localitzar informació per a fer treballs acadèmics. Un 36,4% afirma emprar aquest servei "de vegades". Són clarament més baixos els percentatges d'alumnes que afirmen fer ús del catàleg de la biblioteca de la UIB per documentar-se sempre que han de fer un treball, amb un 2,1%, i els que diuen fer-ho "molt sovint", amb un 6,4%.

Catàleg d'altres biblioteques:

Gairebé el 70% de l'alumnat de la UIB no consulta mai catàlegs de biblioteques –que no sigui el de la UIB– quan ha de cercar informació per tal d'elaborar treballs acadèmics per als seus estudis. Un 21,1% afirma fer-ho "de vegades", mentre que un paupèrrim 0,5% manifesta emprar "molt sovint" i "sempre" catàlegs de biblioteques per fer treballs.

Portals especialitzats:

Poc més d'un terç dels enquestats (36,8%) manifesta emprar "a

vegades" algun portal especialitzat quan s'ha de documentar per elaborar treballs a la universitat. Un percentatge també prou alt, el 21,4%, afirma no emprar mai aquest tipus de recurs quan ha de dur a terme tasques acadèmiques. Un 35,6% manifesta utilitzar aquesta eina "sovint" i "molt sovint".

Bases de dades:

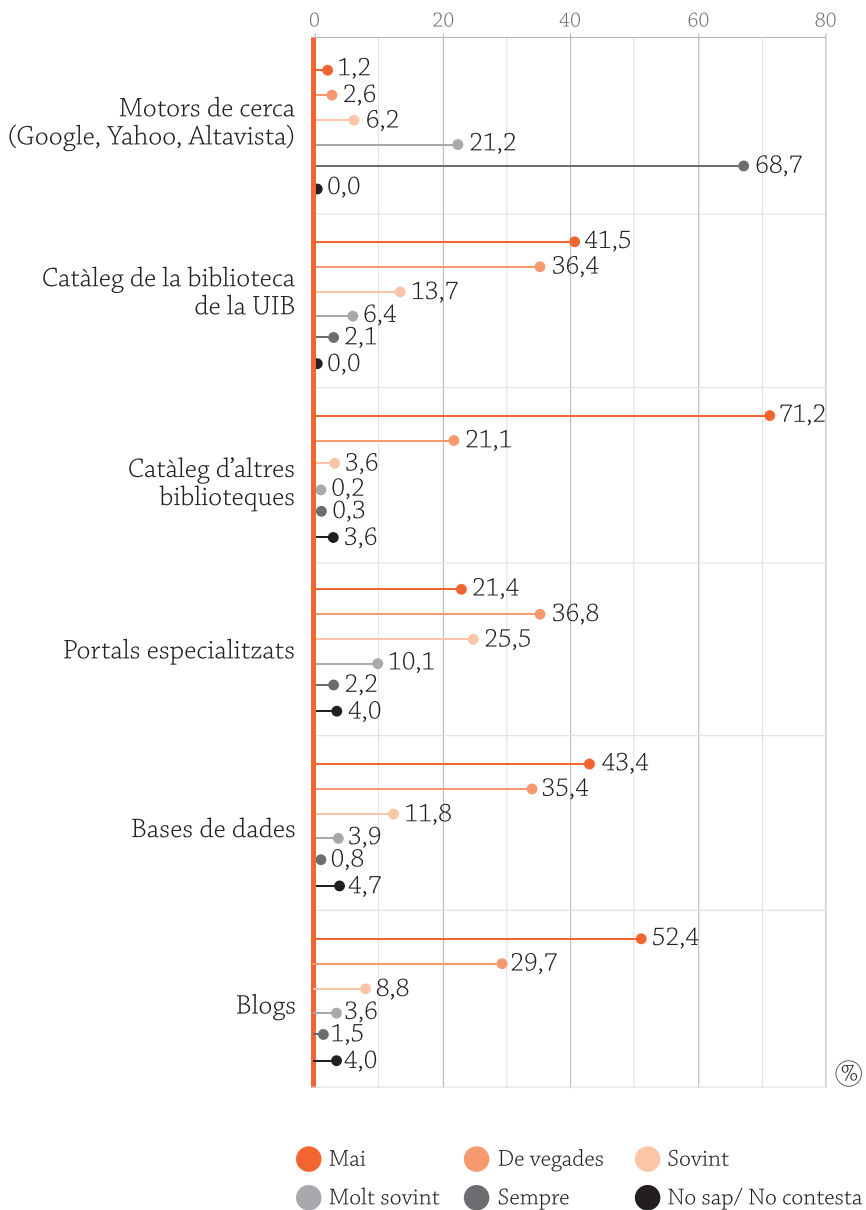
Poc més del 40% dels alumnes de la UIB (43,4%) mai fa servir bases de dades quan ha d'elaborar un treball acadèmic. El percentatge dels qui manifesten utilitzar aquest recurs "de vegades" se situa en el 35,4%; mentre que només un 0,8% ho fa sempre que ha de preparar una feina i un 3,9% empra de manera sovint bases de dades per elaborar treballs.

Blogs:

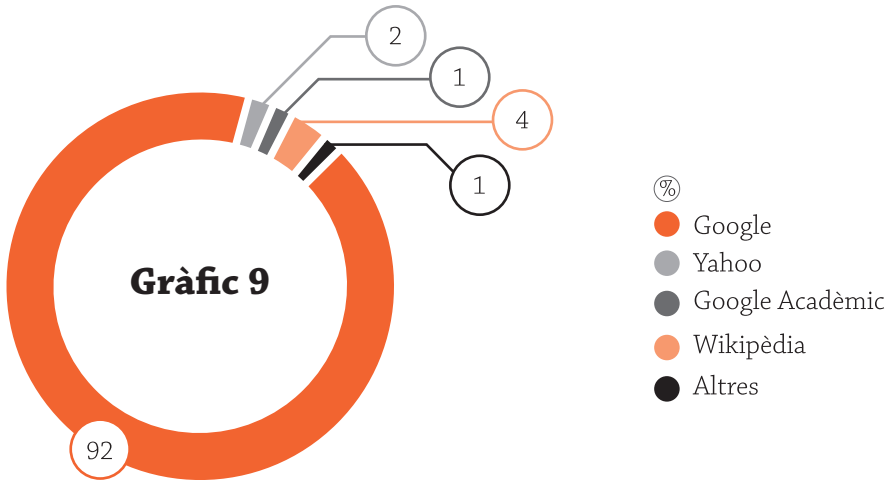
La majoria dels alumnes afirma que no fan servir els blogs com a font de documentació (52,4%). Quasi el 30% comenta emprar-los "de vegades" (29,7%), mentre que només el 5,1% manifesta utilitzar-los "molt sovint" i "sempre" que han de fer un treball a la universitat.

Gràfic 8. Percentages dels usos de diferents eines de recerca d'informació

(Pregunta: *Tot seguit et presentam una sèrie d'eines de recerca d'informació. Llegeix l'esquema i després assenyala: amb quina freqüència utilitzes cadascuna d'elles per realitzar els treballs acadèmics?*)

Gràfic 9. Percentages corresponents als motors de cerca més emprats

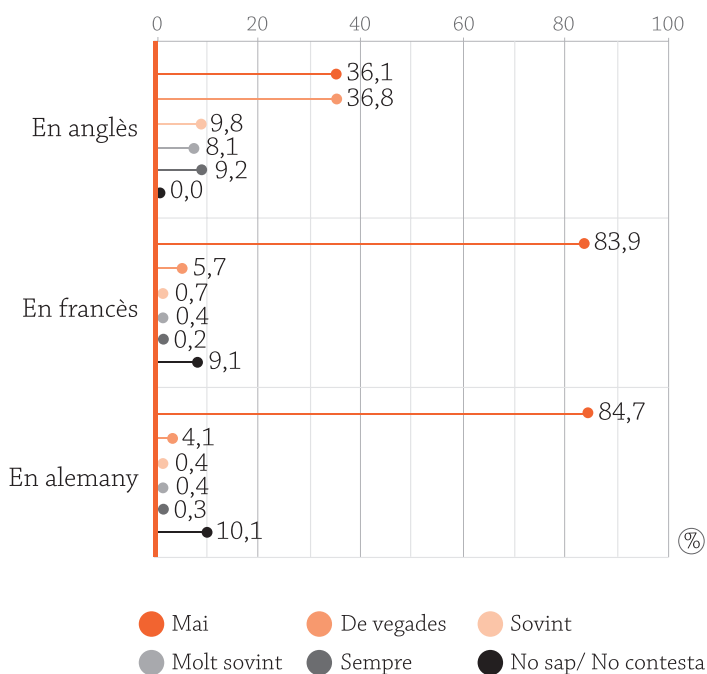

Idiomes emprats a l'hora d'ampliar una recerca d'informació

L'idioma més utilitzat a l'hora d'ampliar una cerca és l'anglès: el 27,1% de l'alumnat enquestat afirma emprar-lo "sovint", "molt sovint" o "sempre". Així i tot, s'ha de destacar que, encara que aquest sigui l'idioma més utilitzat, un 36,1% dels estudiants diuen que "mai" l'empren a l'hora de fer una ampliació de la cerca.

Gràfic 10. Percentatges de freqüència d'ús d'altres idiomes per ampliar una cerca

(Pregunta: *Si has d'ampliar una cerca d'informació per fer un treball acadèmic, fas aquesta cerca en altres idiomes?*)

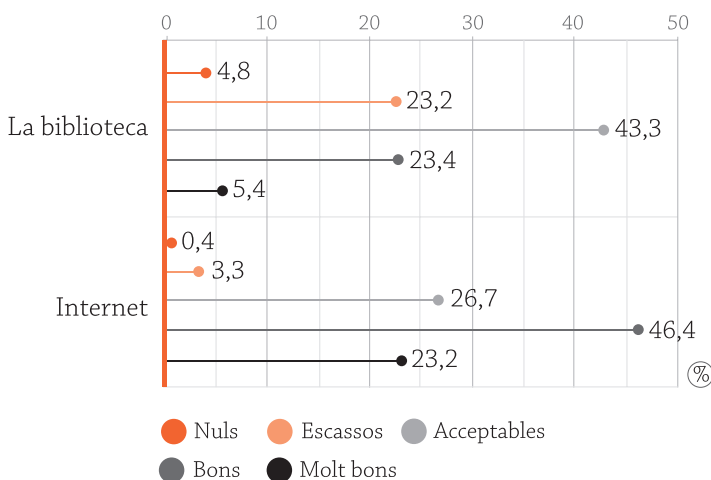

Autovaloració dels coneixements i habilitats per a la cerca d'informació per mitjà de la biblioteca i d'Internet

L'autopercepció que tenen els alumnes de la UIB respecte als seus coneixements a l'hora de fer cerques d'informació per Internet és substancialment més positiva que la que tenen respecte de l'ús de les biblioteques per cercar informació. Quan han de qualificar els coneixements per localitzar informació per mitjà de la xarxa, pràcticament 7 de cada 10 (69,6%) considera que posseeix coneixements "bons" o "molt bons", mentre que, quan han de fer referència a les biblioteques, el percentatge és clarament inferior: un 28,8% dels enquestats considera tenir "bons" o "molt bons" coneixements per fer cerques. En l'extrem oposat, un 28% manifesta tenir coneixements "nuls" o "escassos" per cercar informació per mitjà de les biblioteques; mentre que pel que fa a Internet, aquest percentatge baixa fins un 3,7%.

Gràfic 11. Percentatges de l'autovaloració de coneixements i habilitats per cercar informació per mitjà de la biblioteca i d'Internet

(Pregunta: *Com valores els teus coneixements i habilitats per cercar informació per mitjà de... (la biblioteca i Internet)?*)

Utilització dels operadors booleans

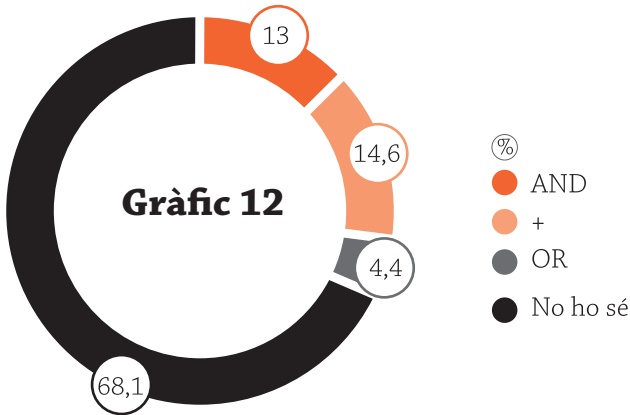
El percentatge d'alumnat que desconeix la funcionalitat dels operadors "booleans" és molt alta: arriba al 70,2%¹¹. I, en lògica conseqüència, són un recurs molt poc emprat: només el 9% manifesta emprar-los "sovint", "molt sovint" o "sempre". Pel que respecta al sumatori com a operador de cerca a Internet, els alumnes de la UIB mostren un millor coneixement que els operadors "booleans", malgrat que el percentatge de desconeixement (59,1%) és superior al del coneixement (37,3%). Quant a l'ús que en fan, sembla que la majoria (55,4%) no l'empra mai quan ha de documentar-se emprant la xarxa; també és destacable el gran nombre de respostes en blanc que es varen comptabilitzar a aquesta qüestió (un 17%).

Les dades encara són més clares si analitzem els resultats referents al coneixement del símbol de resta per fer cerques: quasi tres quarts parts no coneix aquest operador (74,9%). Quant a l'ús, els resultats són prou concloents: un 69,1% no l'empra mai quan cerca informació a Internet; destaca altra vegada l'alt índex de resposta en blanc a aquesta pregunta. Pràcticament el 60% de l'alumnat de la UIB afirma conèixer quina funcionalitat té l'ús de les cometes en una cerca de informació a Internet. Es tracta d'un recurs prou emprat (sobretot si es compara amb la resta dels presentats en aquest estudi) a l'hora de fer cerques documentals emprant recursos propis de les TIC, ja que només un 31,8% manifesta emprar-los "sovint", "molt sovint" o "sempre". Seguint amb la tònica de la majoria dels casos descrits en aquest apartat, el desconeixement de la funcionalitat de l'asterisc quan hom l'empra per fer cerques a la xarxa és molt alt (71,0%). Novament, l'ús és molt reduït i només un 16,9% manifesta fer-ne ús, al menys, "de vegades".

11. El percentatge d'alumnat de la UIB que assenyalava la resposta correcta ("OR") pel que fa a la utilització dels operadors booleans, un 4,4%, està molt per sota dels resultats de Mittermeyer & Quirion (2003) que, amb el mateix ítem, obtingueren que un 27,7% dels estudiants eren capaços d'identificar la resposta adequada.

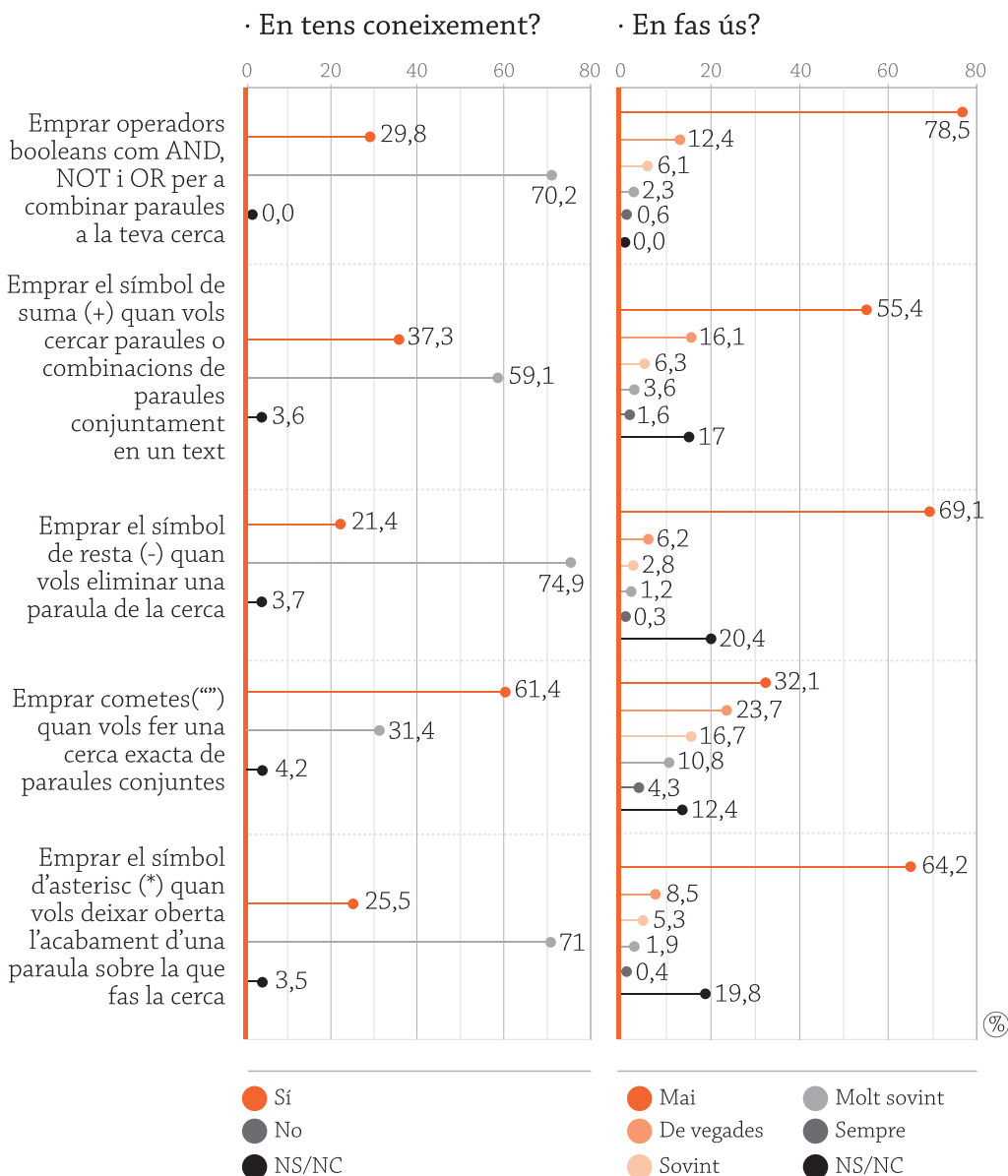
Gràfic 12. Percentatges dels enquestats en relació a la utilització dels operadors booleans per ampliar els resultats d'una cerca

(Pregunta: *Quan fas una cerca d'informació a una base de dades o un cercador, per tal de trobar un major nombre de documents sobre una temàtica i ampliar el focus de recerca, utilitzes: (assenyala una única resposta)*)

Gràfic 13. Percentatges dels alumnes que coneixen els operadors booleans i nivell d'utilització

(Pregunta: *En el quadre següent s'anomenen una sèrie d'accions i operadors de cerca a Internet. Quins coneixes i amb quina freqüència els empres per tal de cercar informació amb finalitats acadèmiques?*)

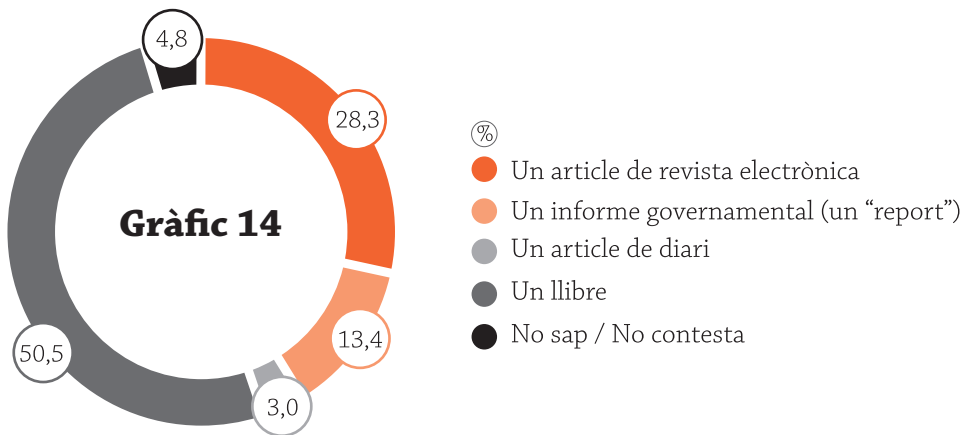

Reconeixement d'una fitxa de biblioteca com a font d'informació

Només un 50,5% de l'alumnat enquestat ha estat capaç d'identificar de forma correcta la referència d'un llibre.

Gràfic 14. Percentatges de resposta davant la identificació de la fitxa d'un llibre

(Pregunta: *Seguidament, et presentam la imatge de la descripció d'una publicació trobada al catàleg d'una biblioteca. Després d'observar-la atentament, ens pots dir a quin tipus de document es refereix la fitxa? (assenyala una única resposta)*)

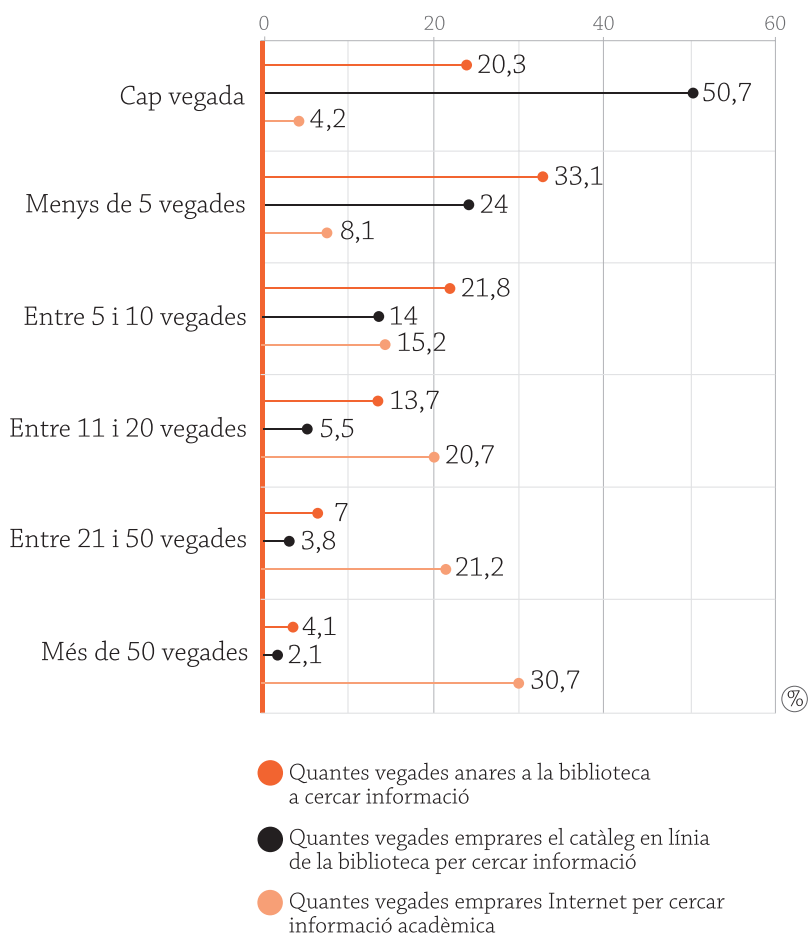

Ús de les biblioteques i dels seus catàlegs

El 20,3% de l'alumnat de la UIB afirma no emprar la biblioteca a l'hora de cercar informació acadèmica. El 33,1% afirma que durant el curs acadèmic només ha anat a la biblioteca entre 1 i 5 vegades. Més de la meitat dels universitaris no fan servir el catàleg en línia de la biblioteca. Només el 4,2% manifesta no emprar Internet a l'hora de cercar informació acadèmica.

Grafic 15. Percentatges dels alumnes que afirmen anar a la biblioteca a l'hora de cercar informació

(Preguntes: *Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares anar a alguna biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques? Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares utilitzar el catàleg en línia de la biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques? Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares emprar Internet per cercar informació amb finalitats acadèmiques? (exceptuant els catàlegs en línia de la biblioteca)*

Avaluar la informació i les seves fonts de forma crítica i incorporar la informació seleccionada al coneixement¹²

12. Fonamentalment, per a l'estudi d'aquesta competència s'ha tengut en compte la capacitat de l'alumnat per analitzar la fiabilitat i validesa de les fonts d'informació, així com la seva pròpia capacitat crítica i d'avaluació, tot partint de la principal eina de recerca d'informació utilitzada pels estudiants: Internet.

Així, per tal de determinar el grau de competència de l'alumnat, es proposaren al qüestionari els següents ítems:

“Dintre d'una pàgina web, a l'hora de destriar la fiabilitat de la informació que se'ns presenta, en quin dels següents indicadors et fixes principalment?”

“Has fet una cerca d'informació acadèmica a través d'Internet, mitjançant un cercador i has trobat un total de 850 documents relacionats. Com selecciones aquells que empraràs?”

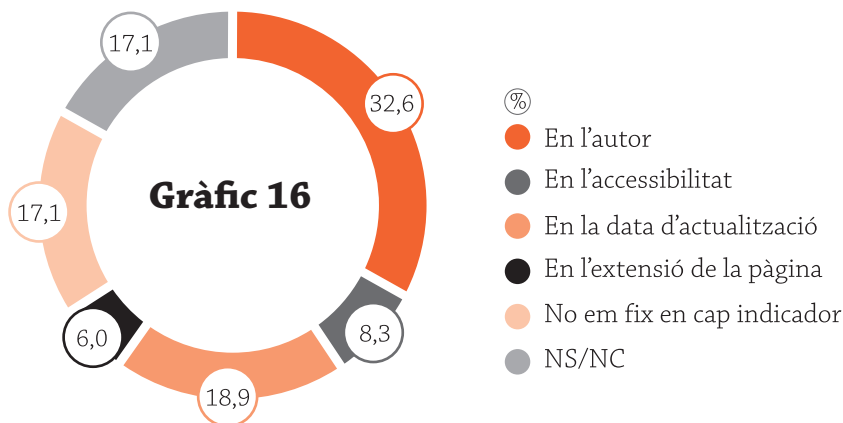
Indicadors de fiabilitat i selecció de documents a la xarxa

El 17,1% dels enquestats afirma que no fa servir cap indicador per destriar la fiabilitat de la informació obtinguda a Internet. Tot i això, quan es demana als enquestats que valorin, amb una puntuació de 0 a 10, diversos indicadors per avaluar la fiabilitat d'una pàgina web, el més apreciat és l'autoria (els qui els concedeixen una puntuació d'entre 8 i 10 arriba al 49,4%), seguit de la data d'actualització (41,4%), aparença professional del web (28,5%) i, en darrera posició, el nom del domini (24,1%).

El 28,3% dels enquestats afirma que, a l'hora de seleccionar els documents obtinguts mitjançant un cercador, gairebé sempre agafa els 3-5 primers que apareixen en pantalla. El 40,1% afirma decantar-se per documents d'organismes oficials, entitats acadèmiques o revistes especialitzades.

Gràfic 16. Percentatges dels enquestats en relació amb diversos indicadors que empren per conèixer la fiabilitat de la informació obtinguda

(Pregunta: *Dins d'una pàgina web, a l'hora de destriar la fiabilitat de la informació que hi trobam, en quin dels següents indicadors et fixes principalment?*)

"Tot seguit s'assenyalen una sèrie d'indicadors per avaluar la fiabilitat d'una pàgina web. Llegeix i valora de 0 a 10 el grau d'importància de cadascun d'ells a l'hora d'avaluar aquesta fiabilitat".

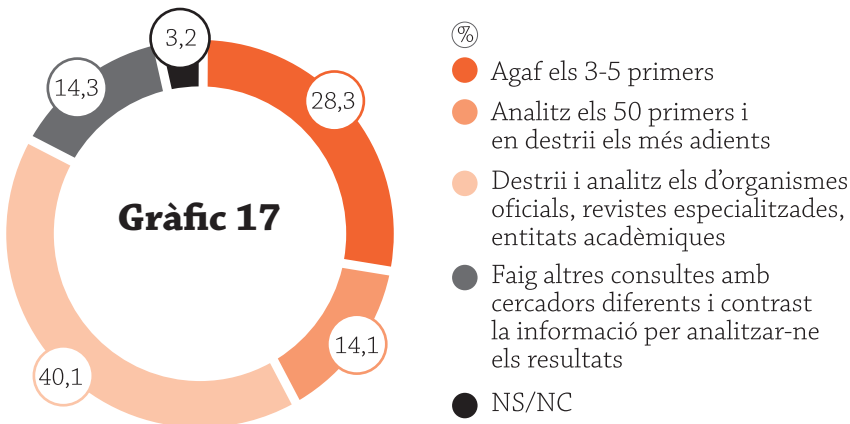
Quadre 3. Percentatges dels enquestats en relació a 4 indicadors per avaluar la fiabilitat d'una pàgina web

(Pregunta: *Tot seguit s'assenyalen una sèrie d'indicadors per avaluar la fiabilitat d'una pàgina web. Llegeix i valora de 0 a 10 el grau d'importància de cadascun d'ells a l'hora d'avaluar aquesta fiabilitat*)

	Autor dels continguts	Nom del domini	Data de la darrera actualització	Aparença professional de la web
0	1,3%	7,9%	2,3%	4%
1	1,5%	2,3%	0,7%	1%
2	1,5%	4,2%	2,8%	2,6%
3	2,2%	4,8%	3,3%	3%
4	1,5%	4,8%	2,7%	4,7%
5	9,5%	16,4%	8,7%	16,3%
6	8,9%	10,8%	10,7%	12,4%
7	14,6%	14,5%	17,3%	17,4%
8	20,8%	11,9%	20,2%	15,9%
9	13,4%	6,5%	13,1%	8,3%
10	15,2%	5,7%	8,1%	4,3%
NS/NC	9,6%	10,2%	10,1%	10,1%

Gràfic 17. Percentatges dels enquestats en relació a diverses formes de seleccionar la informació obtinguda mitjançant un cercador

(Pregunta: *Has fet una cerca d'informació acadèmica a Internet mitjançant un cercador i hi has trobat un total de 850 documents relacionats. Com selecciones els que empraràs?*)

Utilitzar la informació de manera eficaç a l'hora d'escometre tasques específiques¹³

Secció d'un llibre consultada per localitzar nous documents

Un 64% de l'alumnat enquestat demostra que sap quina secció d'un llibre s'ha de consultar a l'hora de localitzar més documents sobre el tema.

13. Aquesta competència ve definida per la capacitat dels alumnes d'aplicar, a l'hora de fer un treball acadèmic, la informació anterior i la nova que han obtinguda. A la vegada, l'estudiant també ha de ser capaç de comunicar de forma eficient el què ha fet.

L'avaluació d'aquesta competència s'ha realitzat analitzant si els alumnes articulen el coneixement i les habilitats transferides des d'experiències anteriors a la planificació i creació del producte final, i mitjançant la valoració de si han tractat documents transferint-los des de la localització i formats originals a un nou context. Així, els ítems dissenyats per realitzar l'anàlisi d'aquesta competència han estat els següents:

"Has trobat un llibre que tracta molt bé una temàtica que vols treballar. Quina secció del llibre consultaràs per tal de trobar altres documents sobre aquesta temàtica?"

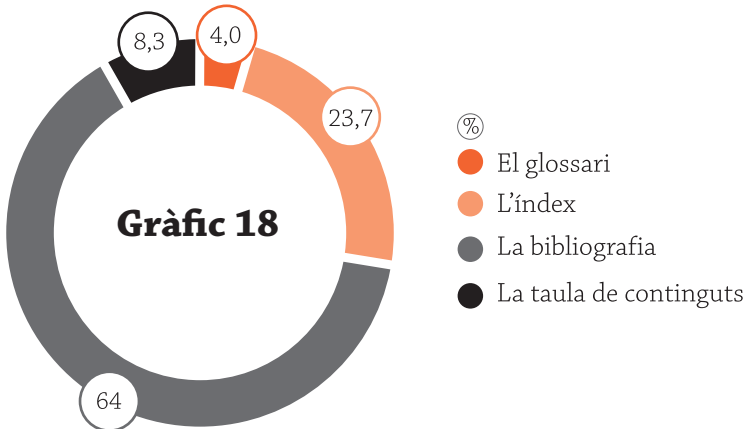
"Alguna vegada has pogut aprofitar un treball que ja has fet (o part) per a un altre treball o assignatura?"

"Has fet un treball analitzant l'evolució dels incendis forestals a Balears en els darrers 10 anys. Per tal de difondre'l al màxim, has decidit enviar-lo a una revista especialitzada. A quin apartat de la revista l'adreçaràs?"

Així i tot, també s'ha de tenir en compte que un 36% de l'alumnat ha respost de manera incorrecta la pregunta, assenyalant qualsevol de les altres possibilitats errònies. De fet, crida l'atenció que un 23,7% de l'alumnat afirmi que, per tal de trobar altres documents relacionats amb un llibre, s'adreçarien a l'índex. S'ha de destacar que, aquest 64% d'alumnat que ha escollit la resposta correcta resulta, com a mínim, sorprenent en comparació amb els resultats obtinguts amb aquesta mateixa pregunta per Mittermeyer i Quirion (2003), ja que al seu estudi, el percentatge d'estudiants que assenyalaven la resposta correcta arribava al 78,2% (tot tenint en compte que el seu estudi es realitzà entre alumnat de 1r cicle universitari).

Gràfic 18. Percentatges d'alumnes que, a l'hora de localitzar nous documents, diuen que consultarien diverses seccions del llibre

(Pregunta: *“Has trobat un llibre que tracta molt bé una temàtica que vols treballar. Quina secció del llibre consultaràs per tal de trobar altres documents sobre aquesta temàtica?”*)

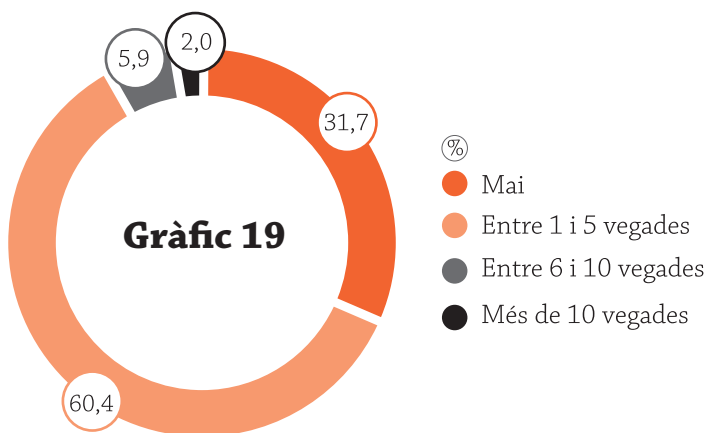

Aprofitament d'un treball propi fet amb anterioritat

La majoria de l'alumnat (un 60,4%) afirma que només ha pogut aprofitar un treball seu (o part d'aquest) per altres treballs o assignatures "entre 1 i 5 vegades". Així i tot, destaca que un 31,7% dels estudiants enquestats assenyalen que "mai" ha pogut aprofitar un treball (o un fragment) fet amb anterioritat i només un 2% afirma que ho ha pogut fer "més de 10 vegades".

Gràfic 19. Percentatges d'alumnat que ha aprofitat un treball que ja ha fet anteriorment

(Pregunta: *Alguna vegada has pogut aprofitar un treball que ja has fet (o part) per a un altre treball o assignatura?*)

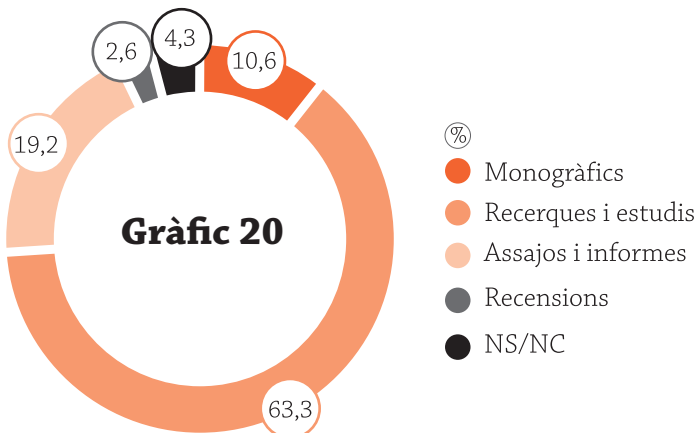

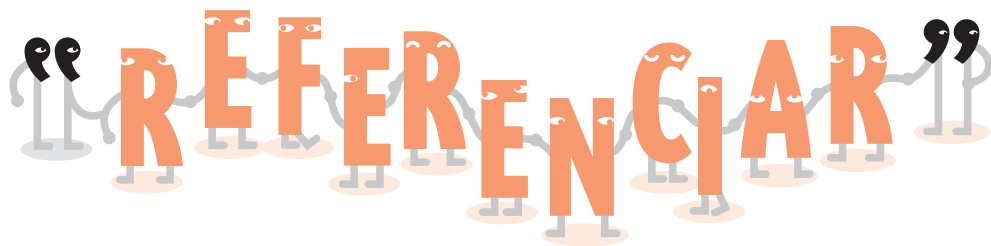
Capacitat de destriar el mitjà i format de comunicació del treball ja elaborat

Un 32,4% dels enquestats no sap a quina secció d'una revista acadèmica enviaria un article.

Gràfic 20. Percentatges dels enquestats en relació amb l'apartat de la revista on enviarien el treball

(Pregunta: *Has fet un treball analitzant l'evolució dels incendis forestals a Balears en els darrers 10 anys. Per tal de difondre'l al màxim, has decidit enviar-lo a una revista especialitzada. A quin apartat de la revista l'adreçaràs?*)

Comprendre la problemàtica econòmica, legal i social que envolta l'ús de la informació, i accedir a ella i utilitzar-la de forma ètica i legal¹⁴

Referenciació de les fonts d'informació

La referenciació de les fonts documentals suposa una de les grans mancances o punts febles dels estudiants universitaris. Un 84,5% de l'alumnat no assenyala mai "Font: elaboració pròpia" en una imatge o taula que hagi fet dins d'un treball acadèmic.

14. L'anàlisi d'aquesta competència s'ha fet tot partint del deure que té qualsevol usuari de la informació (en especial, l'alumnat universitari, a l'hora de fer un treball acadèmic) de comprendre els aspectes ètics i legals que envolten la informació i les tecnologies de la informació. Així, s'ha tengut en compte, per mitjà dels diferents ítems proposats, que l'alumnat demostrï conèixer i entendre les qüestions referents a la propietat intel·lectual, els drets de reproducció i l'ús correcte dels materials; a la vegada, també s'ha pretès avaluar el coneixement que tenen els estudiants sobre el plagi, així com que seleccionin un estil de presentació documental adequat per tal de citar les fonts (en aquest cas en particular, s'agafà el model de referenciació estandaritzat de l'American Psychological Association (APA, 2009).

Els ítems que s'empraren per tal d'avaluar aquesta competència foren:

"Quan incorpores una gràfica o una taula que has fet tu mateix/a dins un treball acadèmic, indiques *Font: elaboració pròpia*?"

"A l'hora de fer un treball acadèmic, has copiat un fragment o un text complet i l'has posat sense referenciar-ne la font?"

"Tot seguit s'assenyalen 3 referències de diversos documents fetes segons la normativa APA. Quina es correspon a un article de revista?"

"Quan a l'hora de fer un treball acadèmic localitzes informació útil en una pàgina web, introdueixes en el document la referència de la pàgina on has localitzat aquesta informació?"

Els estudiants no coneixen (i per tant, tampoc saben seleccionar-lo) un estil de presentació documental per tal de citar o referenciar les fonts utilitzades a l'hora de fer un treball acadèmic. Dins de les respostes possibles que es presentaven en el qüestionari es podia seleccionar entre la referència d'un llibre, un capítol de llibre i un article de revista; les altres respostes eren "No ho sé" i "No sé què és això de la normativa APA", aquesta darrera redactada per tal de depurar les possibles respostes de desconeixement o en blanc. De les dades obtingudes s'ha de destacar que, només un 14,3% de l'alumnat ha reconegut, entre les diferents referències, aquella que es corresponia a un article de revista.

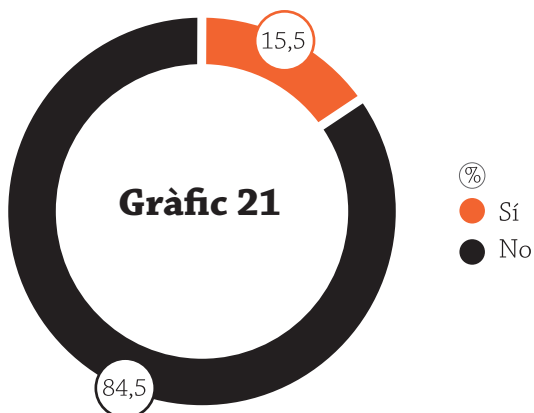
A més, s'ha d'esmentar que aquest era un dels ítems adaptats del qüestionari elaborat per Mittermeyer i Quirion (2003) i que, al seu estudi, encara que les autores ho valoraven com un resultat no gaire encoratjador perquè consideraven que la xifra de respostes correctes era molt baixa, obtingueren un 35,8% d'encerts. En el cas de l'alumnat de la UIB, destaca, també, que un elevat percentatge, el 40,1% afirma rotundament que no sap què significa "normativa APA".

Un 69,3% admet que, al menys una vegada, ha copiat fragments o textos sencers sense referenciar-ne la font.

El 19,4% de l'alumnat afirma que sempre cita el web d'on ha extret informació a l'hora d'elaborar un treball acadèmic. Tot i que la majoria de l'alumnat ha assenyalat que el referencien "de vegades" (amb un 35% de resposta), sorprèn gratament que només un 17,7% digui que no ho fa mai. Això podria ser interpretat com que existeix una major concienciació sobre la temàtica de la propietat intel·lectual i que els estudiants universitaris saben que també afecta a les pàgines web. Així, com dèiem, encara que no sigui un resultat majoritari ni determinant, s'ha de destacar que, en total, un 47,3% de l'alumnat referenciï, freqüentment o sempre, una pàgina web que ha emprat per a l'elaboració del treball acadèmic.

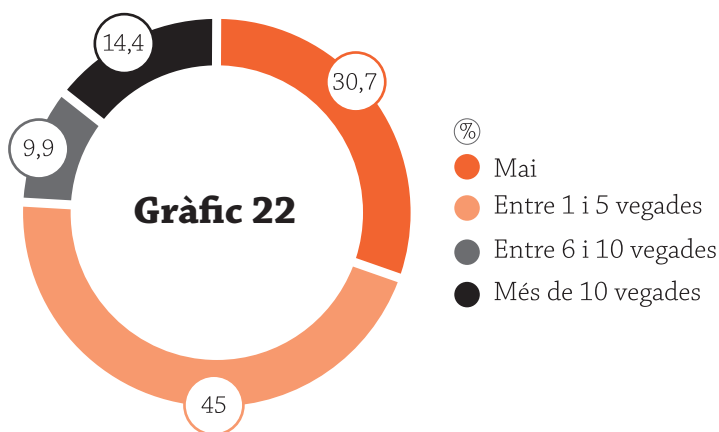
Gràfic 21. Percentatges d'alumnat que referencia l'elaboració pròpia de materials

(Pregunta: *Quan incorpores una gràfica o una taula que has fet tu mateix/a dins un treball acadèmic, indiques "Font: elaboració pròpia"?*)

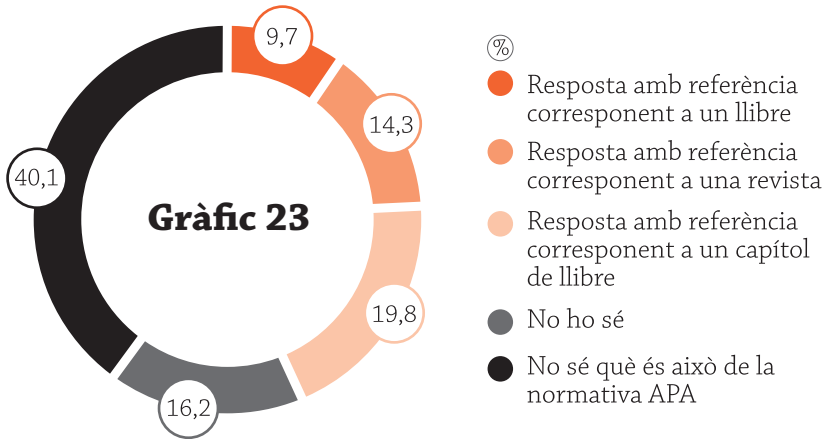
Gràfic 22. Percentatges d'enquestats en relació amb el plagi acadèmic

(Pregunta: *A l'hora de fer un treball acadèmic, has copiat un fragment o text complet i l'has posat sense referenciar-ne la font?*)

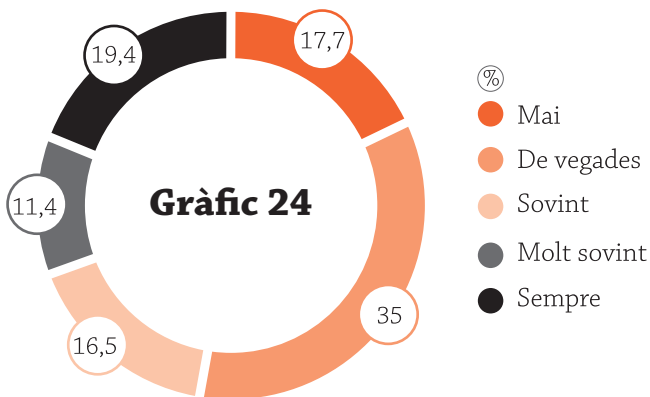
Gràfic 23. Percentatges d'enquestats en relació amb la identificació de la referència d'un article de revista acadèmica

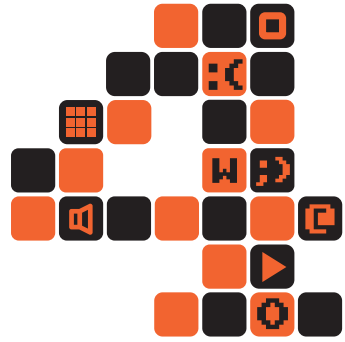
(Pregunta: *Tot seguit s'assenyalen 3 referències de diversos documents fetes segons la normativa APA. Quina es correspon a un article de revista?*)

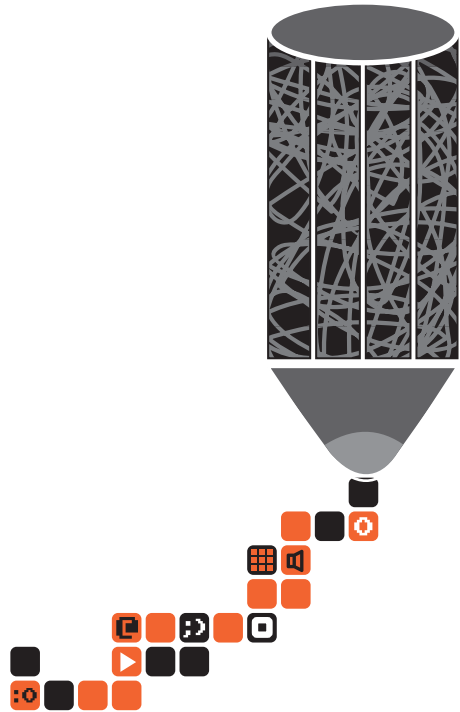
Gràfic 24. Percentatges d'enquestats en relació a l'índex de referenciació dels webs que empren per a l'elaboració de treballs acadèmics

(Pregunta: *Quan a l'hora de fer un treball acadèmic localitzes informació útil en una pàgina web, introdueixes en el document la referència de la pàgina on has localitzat aquesta informació?*)

<Apèndix>

Qüestionari sobre alfabetització informacional

<1>. Edat

- Entre 17 i 20 anys
- Entre 21 i 25 anys
- Entre 26 i 30 anys
- Més de 30 anys

<2>. Sexe

- Home
- Dona

<3>. Estudis que curses:

☐ Administració i Direcció d'Empreses	☐ Física
☐ Arquitectura Tècnica	☐ Fisioteràpia
☐ Biologia	☐ Geografia
☐ Bioquímica	☐ Història de l'Art
☐ Ciències Empresarials	☐ Història
☐ Dret	☐ Infermeria
☐ Economia	☐ Matemàtiques
☐ Educació Social	☐ Mestre. Educ. Especial
☐ Enginyeria Informàtica	☐ Mestre. Educ. Física
☐ Enginyeria Tèc. Agrícola, Hortofructicultura	☐ Mestre. Educ. Infantil
☐ Enginyeria Tèc. de Telecomunicació, Telemàtica	☐ Mestre. Educ. Musical
☐ Enginyeria Tèc. en Informàtica de Gestió	☐ Mestre. Educ. Primària
☐ Enginyeria Tèc. en Informàtica de Sistemes	☐ Mestre. Llengua Estrangera
☐ Enginyeria Tèc. Industrial, Electrònica Industrial	☐ Pedagogia
☐ Filologia Anglesa	☐ Psicologia
☐ Filologia Catalana	☐ Psicopedagogia
☐ Filologia Hispànica	☐ Química
☐ Filosofia	☐ Treball Social
☐ ESTUDIS DE GRAU. Especialitat: _____	☐ Turisme
-

<4>. Quin curs fas?

- Primer
- Segon
- Tercer
- Quart
- Cinquè

<5>. Amb quina de les següents afirmacions estàs més d'acord?

- Som un/a estudiant que treu notes per damunt de la mitjana de la classe
- Som un/a estudiant que treu notes que estan en la mitjana de la classe
- Som un/a estudiant que treu notes per davall de la mitjana de la classe

<6>. Tens accés a Internet des de casa teva?

- Sí No

<7>. Quants treballs acadèmics et varen encomanar el curs passat?

- Cap
- Entre 1 i 5
- Entre 6 i 10
- Entre 11 i 15
- Més de 15

<8>. Quin tipus i quants de treballs acadèmics et varen encomanar durant el curs passat?

Núm.

- Recensions/Comentaris de llibres
- Disseny de projectes
- Treball de camp
- Recerca d'informació
- Pràctiques de laboratori
- Informes
- Altres. Quins? _____

<9>. Ara que estudies a la Universitat, consideres que empres més Internet per cercar informació relacionada amb treballs acadèmics que quan estudiaves batxillerat?

- L'empr més ara
- L'emprava més a batxillerat
- L'empr ben igual ara que a batxillerat

<10>. Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares anar a alguna biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques?

- Cap vegada
- Menys de 5 vegades
- Entre 5 i 10 vegades
- Entre 11 i 20 vegades
- Entre 21 i 50 vegades
- Més de 50 vegades

<11>. Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares utilitzar el catàleg en línia de la biblioteca per cercar informació amb finalitats acadèmiques?

- Cap vegada
- Menys de 5 vegades
- Entre 5 i 10 vegades
- Entre 11 i 20 vegades
- Entre 21 i 50 vegades
- Més de 50 vegades

<12>. Durant l'anterior curs acadèmic, quantes vegades vares emprar Internet per cercar informació amb finalitats acadèmiques? (Exceptuant els catàlegs en línia de la biblioteca)

- Cap vegada
- Menys de 5 vegades

- Entre 5 i 10 vegades
- Entre 11 i 20 vegades
- Entre 21 i 50 vegades
- Més de 50 vegades

<13>. Tot seguit et presentam una sèrie d'eines de recerca d'informació. Llegeix l'esquema i després assenyala: amb quina freqüència les utilitzes per realitzar els teus treballs acadèmics?

	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre	Assenyala, per favor, quin o quins
Motors de cerca (Google, Yahoo, Altavista...)						
Catàleg de la biblioteca de la UIB						
Catàleg d'altres biblioteques						
Portals especialitzats						
Bases de dades						
Blogs						
Altres						

<14>. A la teva carrera, tens alguna assignatura disponible per mitjà de Campus Extens?

- Sí
- No (en cas de respondre negativament, pots passar a la pregunta núm. 17)
- No, i no sé què és això de Campus Extens (pots passar a la pregunta núm. 17)

<15>. En cas afirmatiu, amb quina freqüència utilitzes les següents eines de Campus Extens?

	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
Correu electrònic	☐	☐	☐	☐	☐
Fòrum de l'assignatura	☐	☐	☐	☐	☐
Blogs	☐	☐	☐	☐	☐
Consulta/descàrrega dels temes de l'assignatura	☐	☐	☐	☐	☐

<16>. Per a cadascuna de les eines de Campus Extens esmentades, penses que el grau d'utilització (o no utilització) té més a veure amb el professor/a de l'assignatura (promou més l'ús d'aquesta eina) o amb tu mateix/a (personalment, t'agrada participar activament)?

L'ÚS QUE FAIG DE...	TÉ A VEURE AMB...			
	El professor/a	Jo mateix/a	Tant l'un com l'altre	NS/NC
Correu electrònic	☐	☐	☐	☐
Fòrum de l'assignatura	☐	☐	☐	☐
Blogs	☐	☐	☐	☐
Consulta/descàrrega dels temes de l'assignatura	☐	☐	☐	☐

<17>. Quan fas una cerca d'informació a Internet per a usos acadèmics, en quin idioma fas, en primer lloc, aquesta cerca?

	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
En català	☐	☐	☐	☐	☐
En Castellà	☐	☐	☐	☐	☐
En un altre idioma Quin? _____	☐	☐	☐	☐	☐

<18>. Si has d'ampliar una cerca d'informació per fer un treball acadèmic,

fas aquesta cerca en altres idiomes?

	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
En anglès	☐	☐	☐	☐	☐
En francès	☐	☐	☐	☐	☐
En alemany	☐	☐	☐	☐	☐
En un altre idioma Quin? _____	☐	☐	☐	☐	☐

<19>. Com valors els teus coneixements i habilitats per cercar informació per mitjà de...

	Nuls	Escassos	Acceptables	Bons	Molt bons
La biblioteca	☐	☐	☐	☐	☐
Internet	☐	☐	☐	☐	☐

<20>. Quan has trobat informació a Internet, mitjançant un cercador, amb finalitats acadèmiques, com seleccions (de tota la informació obtinguda) la que empraries? Descriu tantes passes com consideris necessari.

Passa 1: _____

Passa 2: _____

Passa 3: _____

Passa 4: _____

Passa 5: _____

Passa 6: _____

Passa 7: _____

Passa 8: _____

<21>. Quan incorpores una gràfica o una taula que has fet tu mateix/a dins un treball acadèmic, indiques "Font: elaboració pròpia"?

Sí

No

<22>. Dins d'una pàgina web, a l'hora de destriar la fiabilitat de la informació que hi trobam, en quin dels següents indicadors et fixes principalment? (assenyala una única resposta)

- En l'autor/s
- En l'accessibilitat
- En la data d'actualització
- En l'extensió de la pàgina
- No em fix en cap indicador

<23>. Has fet una cerca d'informació acadèmica a Internet, mitjançant un cercador i has trobat un total de 850 documents relacionats. Com selecciones els que empraràs? (assenyala una única resposta)

- Gairebé sempre agaf els 3-5 primers que apareixen en pantalla.
- Analitz els 50 primers i en destrii els que em semblen més adients.
- Destrii i analitz els que pertanyen a organismes oficials, revistes especialitzades i entitats acadèmiques.
- Faig altres consultes mitjançant cercadors diferents i contrast la informació per tal d'analitzar els resultats obtinguts.

<24>. Has de fer un treball sobre "l'impacte del forat de la capa d'ozó en la salut". Quines consideres que són les idees principals que descriuen millor aquesta temàtica?

- Impacte, forat, capa d'ozó, salut
- Capa d'ozó, salut
- Documents, càncer de pell, capa d'ozó
- No ho sé

<25>. Tot seguit s'assenyalen una sèrie d'indicadors per avaluar la fiabilitat d'un lloc web. Llegeix i valora de 0 a 10 el grau d'importància de cadascun

d'ells a l'hora d'avaluar aquesta fiabilitat:

- Autor/s dels continguts
- Nom del domini (.org, .com, .edu)
- Data de la darrera actualització
- Aparença professional del lloc web

<26>. A l'hora de fer un treball acadèmic, has copiat un fragment o un text complet i l'has posat sense referenciar-ne la font? (assenyala una única resposta)

- No, no ho he fet mai
- Sí, entre 1 i 5 vegades
- Sí, entre 6 i 10 vegades
- Sí, més de 10 vegades

<27>. Per tal d'estar informat/da de l'actualitat local, nacional i internacional, amb quina freqüència utilitzes els mitjans següents?

	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
Premsa escrita	☐	☐	☐	☐	☐
Premsa per Internet	☐	☐	☐	☐	☐
Ràdio	☐	☐	☐	☐	☐
Televisió	☐	☐	☐	☐	☐
Blogs	☐	☐	☐	☐	☐
Altres. Quin? _____	☐	☐	☐	☐	☐

<28>. Quin diari/s llegeixes o consultes de forma regular (cada dia o més de quatre cops per setmana)?

<29>. Quan fas una cerca d'informació per mitjà d'una base de dades o un cercador, per tal de trobar un major nombre de documents sobre una temàtica i ampliar el focus de recerca, utilitzes: (assenyala una única resposta)

- AND
- +
- OR
- No ho sé

<30>. Tot seguit s'assenyalen 3 referències de diversos documents fetes segons la normativa APA. Quina d'elles es correspon a un article de revista? (assenyala una única resposta)

- Miller, A.W. (1997). *Clinical disorders and stressful life events*. Madison, CT, International University Press.
- Anderson, K.H. (1999). *Ethical dilemmas and radioactive waste: A survey of the issues*. *Environmental Ethics*, 2(3): 37-42.
- Hartley, J.T. & D.A. Walsh (2000). "Contemporary issues and new directions in adult development of learning and memory", in L.W. Poon (ed.), *Aging in the 1980s: Psychological issues*, Washington, D.C., American Psychological Association, pp. 239-252.
- No ho sé.
- No sé què és això de la normativa APA.

<31>. Has trobat un llibre que tracta molt bé una temàtica que vols treballar. Quina secció del llibre consultaràs per tal de trobar altres documents sobre aquesta temàtica? (assenyala una única resposta)

- El glossari
- L'índex
- La bibliografia
- La taula de continguts

<36>. Quan a l'hora de fer un treball acadèmic localitzes informació útil en una pàgina web, introdueixes en el document la referència de la pàgina on has localitzat aquesta informació? (assenyala una única resposta)

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Molt sovint
- Sempre

<37>. Per a quins tipus d'activitats acadèmiques i amb quina freqüència fas servir informació disponible a Internet?

Activitat acadèmica	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
Per fer treballs que he d'entregar al professor/a	☐	☐	☐	☐	☐
Per ampliar temes o explicacions del professor/a	☐	☐	☐	☐	☐
Per preparar exàmens	☐	☐	☐	☐	☐
Altres (especificar) _____	☐	☐	☐	☐	☐

<38>. En el quadre següent s'anomenen una sèrie d'accions i operadors de cerca a Internet. Quins d'ells coneixes i amb quina freqüència els empres per tal de cercar informació amb finalitats acadèmiques?

Acció de cerca	En tens coneixement?		En fas ús?				
	SÍ	NO	Mai	De vegades	Sovint	Molt sovint	Sempre
Emprar operadors booleans com AND, NOT i OR per combinar paraules a la teva cerca.							
Emprar el símbol de suma (+) quan vols cercar paraules o combinacions de paraules conjuntament en un mateix text							

Emprar el símbol de resta (-) quan vols eliminar una paraula de la teva cerca							
Emprar cometes (") quan vols fer una cerca exacta de paraules conjuntes							
Emprar el símbol d'asterisc (*) quan vols deixar obert l'acabament d'una paraula sobre la qual fas la cerca							

<39>. Seguidament, et presentam la imatge de la descripció d'una publicació trobada al catàleg d'una biblioteca. Després d'observar-la atentament, ens pots dir a quin tipus de document es refereix la fitxa? (assenyala una única resposta)

Title:	Battered women and their families : intervention strategies and treatment programs / Albert R. Roberts, editor.
Other Entries:	Roberts, Albert R.
Edition:	2nd ed.
Published:	New York : Springer Pub. Co., c1998.
Description:	526 p. ; 24 cm.
ISBN:	0620145914
Series:	Springer series on family violence
Notes:	Includes bibliographical references and indexes.
Subject(s):	Abused wives --Services for --United States. Family violence --United States. Social work with women --United States.
Format:	Book
Permanent URL for this record:	http://hooke.lib.cam.ac.uk/cgi-bin/bib_seek.cgi?format=pdf&bb=173319
Location:	Criminology: Radzinowicz Library
Classmark:	GORAWb7
Number of items:	1
Status:	Available

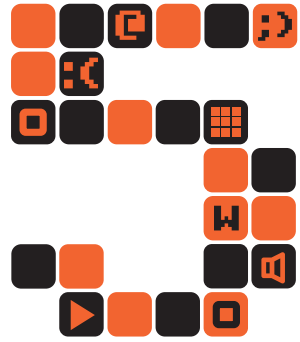
- Un article de revista electrònica
- Un informe governamental (un "report")
- Un article de diari
- Un llibre

<40>. En general, quina d'aquestes situacions reflecteix millor la teva manera de realitzar treballs acadèmics? (llegeix amb atenció totes les possibilitats i assenyalas una única resposta)

- Tot d'una que el/la professor/a planteja que s'ha de fer un treball, cerc i organitz la informació per tal de tenir-lo llest quan abans millor.
- No cerc la informació necessària per al treball tot d'una que el/la professor/a el planteja, però sí que em planific el temps que necessitaré per elaborar-lo, així com les passes que seguiré per fer-lo més endavant.
- No planific les passes a seguir per a l'elaboració dels treballs: en acostar-se la data d'entrega, cerc la informació que consider pertinent i l'estructur.
- Faig el treball just abans de la data d'entrega, en funció de la informació que puc trobar, sense analitzar en profunditat els continguts.

<41>. Has fet un treball analitzant l'evolució dels incendis forestals a Balears en els darrers 10 anys. Per tal de difondre'l al màxim, has decidit enviar-lo a una revista especialitzada. A quin apartat de la revista l'adreçaràs? (assenyalas una única resposta)

- Monogràfics
- Recerques i estudis
- Assajos i informes
- Recensions

<Referències>

ACRL-ALA (2000). Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm>

American Library Association (ALA) (1989). *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*. American Library Association, Chicago. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/presidential.cfm>

American Library Association (ALA) (1998). *A Progress Report on Information Literacy: An Update on the American Library Association Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*. American Library Association, Chicago. Recuperat dia 10 de novembre de <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/progressreport.cfm>

APA (2009). *Publication Manual of the American Psychological Association. Sixth Edition*. Washington: American Psychological Association.

AREA, M. (2007). *Documento marco de REBIUN para la CRUE. Adquisición de competencias en información. Una materia necesaria en la formación universitaria*. Document electrònic. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de www.rebiun.org/export/docReb/resumen_adquisicion_41FF98.doc

BREIVIK, P. (1982). *Planning the Library Instruction Program*. Chicago: American Library Association.

CRUE (2000). *Informe Universidad 2000*. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de <http://www.oei.es/oeivirt/bricall.htm>

CUEVAS, A. & MARZAL, M.A. (2006). La competencia lectora como modelo de alfabetización en información. *Anales de Documentación*, 10, 49-79. Disponible a <http://revistas.um.es/analesdoc/article/viewFile/1082/1132>

FOUCAULT, L. & VERREAULT, L. (1994). *Guide d'élaboration d'un programme de formation documentaire*. Quebec: CREFUQ.

GUTHRIE, J.; BRITTEN, T. & BARKER, K.G. (1991). Roles of document structure, cognitive strategy, and awareness in searching for information. *Reading Research Quarterly*, 25(3), 300-324.

IFLA-UNESCO (2005). *The Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning*. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de <http://archive.ifla.org/III/wsis/BeaconInfSoc.html>

MITTERMEYER, D. & QUIRION, D. (2003). *Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec*. Québec: CREPUQ. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes de la UIB (2008). *Quart informe de situació*. Document electrònic. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de http://www.uib.es/servei/igualtat/pdf/08/quart_informe.pdf

PÉREZ IGLESIAS, J. (2007) *La alfabetización informacional en las universidades*. Documentos de trabajo n°4/2007. Madrid: Biblioteca Universidad Complutense. Recuperat dia 1 de desembre de 2009 de <http://www.ucm.es/BUCM/biblioteca/doc10023.pdf>

PUJOL, L. (2003). *Efecto en la conducta de búsqueda de información precisa en hipermedios de dos variables personales: Estilo de aprendizaje y uso de estrategias metacognitivas*. Actas del Congreso Internacional Edutec 2003. Universidad Central de Venezuela.

RICE, J. (1981). *Teaching Library Use: a Guide for Library Instruction*. Westport: Greenwood Press.

SCD-URFIST (2008). *Enquête sur les besoins de formation des doctorants à la maîtrise de l'information scientifique dans les Écoles doctorales de Bretagne*. Rennes: UEB.

SUREDA, J. & COMAS, R. (2006). *Internet como fuente de documentación académica entre estudiantes universitarios*. Palma: XarxaSeguraIB. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de <http://www.xarxasegura.net/descarga/Cerques%20a%20Internet-1.pdf>

SUREDA, J.; RIGO, E.; COMAS, R. (coord.) (2009). *El ciberassetjament entre els joves. Característiques i impacte del cyberbullying entre l'alumnat d'ESO de*

les Illes Balears. Palma: iBit.

UNESCO (2003). *Towards an Information Literate Society*. (UNESCO/NCLIS) "Information Literacy Meeting Of Experts", Praga, República Txeca, 20-23 de Setembre. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=13272&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

UNESCO (2003). *Towards an Information Literate Society*. Praga: UNESCO. Recuperat dia 10 de novembre de 2009 de http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=13272&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

VARELA, A. (2007). Sistema informacional, lectura y conocimiento: Gerenciando el flujo de una herramienta cognitiva hacia la alfabetización informacional. *Investigación Bibliotecológica*, 22(44), 89-102.

ZURKOWSKI, P.G. (1974). *The Information Service Environment Relationships and Priorities*. Washington D.C.: National Commission on Libraries and Information Science. Document disponible a ERIC (ED100391): http://www.eric.ed.gov:80/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/36/a8/87.pdf

«ibit àcoles»

Fins quin punt, els estudiants universitaris saben destriar la informació? Saben quines són les fonts documentals que convé emprar en cada moment? Saben realitzar una anàlisi crítica de les múltiples dades informatives que els envolten? Saben gestionar de forma adequada la informació que recullen? L'única sabent treure profit? Aquestes són algunes de les qüestions que el *Grup de Recerca en Educació i Ciutadania* del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears es va plantejar a l'hora d'enllestir el treball que ara es presenta. Es tracta d'esbrinar quins nivells d'*alfabetització informacional* presenta l'alumnat de la UIB. Conèixer-ho és del tot imprescindible per fonamentar propostes formatives que puguin fer dels joves universitaris persones competents en el maneig de la documentació i la informació, persones competents en la gestió i generació del coneixement.

plan
avanza»Universitat de les
Illes Balears

www.ibit.org